

ગીત સંગ્રહ.

પ્રસિદ્ધ કવિનાર:-
શ્રી કાથોલિક પ્રાતૃસમાજ ગામડો.

લેખક —

પીતર પુબ્બ અને ઇવાસ પીતરબર

પૃષ્ઠ ૫૦૦

આવૃત્તિ ૧ લી.

ક્ર. સ. ૧૯૨૪.

વિ. સં. ૧૯૮૦

કો. ર. ૦-૧-૦

નવીનનાથ શ્રીજીવન પ્રો પ્રેસના મુગલકમાર્ક ફર્લમદાસ શાંક જોડે

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ

વિષય ૬ - ૧૪

મિજન સંગ્રહ.

ભાગ ૧.

દુશ્વરસ્તુતિ તથા નીતિ ગાયનો.

લેખક,
પ્રીતર પુંજ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌંપીરાઈટ-સંગ્રહ

Nihil Obstat. ૧૧૩૬૨

Thos. C. N. Fernandes.

Censor Dēp.

Imprimatur.

A. Goodier, S. J.,

Archbishop of Bombay.

પ્રસ્તાવના.

જગતના ઓ પ્રમાણ, પિતા, સેવા તારી અમ કરીએ;
શુભમાં ચાલી વરને વિશે, રત્ન તારી દરદરે.

બાપ, પુત્ર અને પવિત્ર આત્મા, ત્રણ મળી એક દેવ,
રમરણે કરે એ નિશદિન અમે, પ્રીત કરીએ સેવ!

સર્વ બાધોને કરગરી છડું, દાસ પીતર કર નેડી,
ભુલ તણી સૌ માફીજ કરો, મુજમાં અક્ષલ થોડી!

કોઈ કવિતાની સહાય લઈને, ગીત રચ્યા છે પ્રીતે;
ઈશ્વરભક્તિના પ્રભાવ સાડે, રાગ ફેરવ્યો અચિતે.

માટે કવિ કોઈ રોષ ધરો મા, માનું આભાર તમારો;
ઈશ્વરના ગુણ બાળકો ગાશે, વળી થશે સુધારો.

શ્લોક તણું ના હોય ઠેકાણું, ન જાણું પીંગળ ચોથી,
ઈશ્વરના ગુણ ગાવાને માટે, રચના રચી મેં મોથી.

ધ્યાન દઈ સૌ સુણજો સંતો, સાર લેજો મન માંચ,
ધર્મ ફેલાવા ખિસ્ત પ્રભુનો, જય બોલો ઈશ્વરાય!

મળવાનું ડેકાથું.

ચાહોન મોતી

ગામડી.

પો. આણંદ.

ભજન સંગ્રહ.

ભાગ ૧.

ભક્તિ ગાયનાં.

હરીગીત.

હે ઈશ્વરા તું આવી વખતે અરે ઉત્પાં પારજે;
અમ છાકરાંમાં ભજિત કરે, શોખ તું વધારજે!
આ બ્રાતૃઆની મંડળીમાં હરનિશ પધારજે,
પાપી કામોથી દુર ગળો, અમ દીલ ગુધારજે.
જેડીને હરતો, શોશ ન ની, સર્વ બંધુઆ મળી;
સૈતાનને તરછાડીને, બહીએ અમો તુજમાં ભળી.
વધે તમો પર પ્રેમ જેથી, હેયું રહે તુજ ભાગી;
તન, મન, ધન સમર્પાએ, કૃપા એવી કરો ધણી.
સો બાળકો અમે તમારાં, અરજ તુજને કરીએ;
આશીશ દો અમ પર અતિ, કે સંકટો પરહરીએ.
પિતા પરમેશ્વર દેવનો, વળી પૂર ઇસુ ખ્રિસ્ત તણો;
પવિત્ર આત્મા દેવનો, મહિમા થજો અતિ ઘણો!

ઈસુ ખ્રિસ્તે શીખવેલી પ્રાર્થના.

દોહરો.

હે સૌ જન કેરા પિતા, છો તમ સ્વર્ગીક ધામ;
અમેમાં આવો તુજ રાજ, રહો પવિત્ર નામ.
જેમ નલમાં તેમ ભૂ પરે ઇચ્છા પૂર્ણ તુજ થાય;
આપને રોટલી રોજની, શાંતિમાં રહેવાય.
અમ તણા ગુન્હેગારને, માફ કરીએ જેમ;
અમારા અપરાધ સૌ, માફ કરો તમે તેમ.
અજમાયશમાં લાવ ના, અમેને આ વાર;
હુંડું છે તે સર્વથી, દયા કરી ઉગાર!

પ્રભુ ભક્તિ

ગઝલ

પ્રભુ છો વિશ્વના સ્વામી, કઈં સેવા શીશ નામી;
હુઃખોથી દાસ ઉગારો, આધાર તું એક છે મારો!
જગતનો પાળનારો તું, કઈં છું અર્જ આજે હું;
કીધા છે કરોડ ઉપકારો, આધાર તું એક છે મારો!
સમજ વિનાનો છું પ્રાણી, નથી મુજ વાત અજાણી;
શુનો માફ કરજો મારો, આધાર તું એક છે મારો!

બોલીએ અમ કર જોડી, અમારી ખુદ્ધિ તો થોડી;
 દયાળુ અર્જ દીલે દારો, આધાર તું એક છે મારો!
 અમો ને કુટુંબી મારાં, રહીએ શુદ્ધ ને સારાં;
 સદા શુદ્ધ બક્ષો વિચારો, આધાર તું એક છે મારો!
 કરી નથી જરા ભક્તિ, નથી ગુણ ગાવાની શક્તિ;
 રહેમે પાપ નિવારો, આધાર તું એક છે મારો!
 સંસારે મોજમજા માણી, સુણી ના અંતરિક વાણી;
 બાંધ્યો મેં પાપનો ભારો, આધાર તું એક છે મારો;
 છીએ ભવસાગરે અમો, કરો બચાવ પ્રભુ તમો;
 નાવીક બનીને ઉગારો, આધાર તું એક છે મારો!
 આવું છું આપને શરણુ, કરો સૌ પાપનું હરણુ;
 પાપીને પાપથી તારો, આધાર તું એક છે મારો!
 હતો હું બાળ જે વારે, કરી રક્ષા ઘણી ત્યારે;
 સદા છું બાળ હું તારો, આધાર તું એક છે મારો!
 અયુબની સંપત્તિ લીધી, વળી અંગે પીડા દીધી;
 દીધો પણ સુખનો વારો, આધાર તું એક છે મારો!
 ફેંકાયા ત્રણ અસિ મોઝાર, દેખાયો ચોથો દુત તે ઠાર;
 ભક્તની દાદ સુણનારો, આધાર તું એક છે મારો!
 બચા'વા ભક્ત દાનીયેલ, સિંહો મુખ બંધ તેં કરેલ;
 ભક્તોની વારે ધાનારો, આધાર તું એક છે મારો!
 પીતરના બંધ તેં છોડ્યા, અવાજ વીણ દાર તેં તોડ્યા;

ભકતોની સહાય કરનારો, આધાર તું એક છે મારો!
 પાપીનું તારણ કરવા કાળ, જન્મ્યો ઈશુ ખ્રિસ્ત મહારાજ;
 જગત તણો તું તારનારો, આધાર તું એક છે મારો!
 પિતાજી નમ્ર સુણી અર્જ, મટાડો પાપ કેરું કર્યું;
 વિના તુજ કંઈ નથી આરો, આધાર તું એક છે મારો!

ધધ્ધર રચનાનાં ગાયનો.

ઓ સદામ ગમેરા—એ રાગ.

ઓ ખ્યારામાં ખ્યારા, પેદા કરનારા,
 જીવન દેનારા, દયાળુ ધધ્ધર રે! ટુંક.
 ખબર પડે જે કંઈ થાયે, અમારા મન મોઝાર;
 રીતી નીતિ સૌ સારી કે નરસી, સર્વ તણો જાણનાર રે. ઓ.
 સર્વજ્ઞ તું સર્વ શક્તિમાન, આવીએ તારી પાસ;
 તીક્ષ્ણ ધારી તરવારે કરો, સૈતાન કેરો નાશ રે. ઓ.
 પિતા તમે છો સર્વથી મોટા, રાખો છો ખહુ પ્રીત;
 તલ્લી રહે તુજ સેવા કરવાને, સર્વ ભકતોનાં ચિત્ત રે. ઓ.
 રવિ સૂર્યને દિ રાત કાળે, કયાં ઉજાસને માટ;
 ખુજ તારાનો તેથીજ હીપે, આપે ઘણો ચળકાટ રે. ઓ.

જામી રહ્યાં તું સર્વ જગાએ, ખાલી ન રતિ ભાર;
 વર્ણન તારું પુરું ન થાએ, આવે ન તેનો પાર, રે. ઓ.
 દેખાય અદ્ભુત કૃત અદોષિકે, સર્વ સૃષ્ટિ ઉપર;
 છે તું ભરેલો સર્વ ગુણેથી, કષ્ટ અમારાં હર, રે. ઓ.
 કેવળ તું છે સર્વથી મોટો, તુજથી થયું સહુ;
 પળમાં કયું ધાયું કંઈ જે, વર્ણન તેતું શું કહું, રે. ઓ.
 રચના કીધી બહુ રઢીયાળી, દેખાય સઘળે ઠાર;
 ભુલ કોઈ ન કહાડી શકે તારાં કૃત મોઝાર, રે. ઓ.
 મારું મનડું શુદ્ધ કરીને, કૃપાથી મુજને ભર;
 રોગ લાગેલો જે આત્મ વિષે દુર કરો ઈશ્વર, રે. ઓ.
 વિનાંતી અમે કરીએ તારી, આપો અમેને ખુદ;
 શ્વાસ અંગમાં જ્યાં લગ રહે, ત્યાં લગ રાખો શુદ્ધ, રે. ઓ.
 સહુ ઠેકાણે રક્ષણ કરે, મારે કરે હરનિશ;
 વંદું છું હસ્ત બંને જોડીને, નામી ચરણે શીશ, રે. ઓ.
 ધામ આકાશી તેમાં લેજો, પામીએ અંપાર મુખ;
 રોજ આનંદે રહીએ તેમાં, થાય કદી નહિ દુખ, રે. ઓ.

ઈશ્વરની કૃતિ.

ધડો કુટ્યો નીર વહી ગયાં—એ રાગ.

આ જગતને નિભાવે રે,	ત્રેમથી ભજીએ તેને!
રે જમ પક્કમાં ખનાવે રે,	” ” ”
ચાહે ત્યારે ડુખાવે રે,	” ” ”
રે જંગ કેરો તે નાથ કહાવે રે,	” ” ”
” મોટા સુરજને શોભાવે રે,	” ” ”
તેથી ચંદ્રને પણ ચળકાવે રે,	” ” ”
ધુમટ ગગનનો ટેકાવે રે,	” ” ”
રેસેમાં અમણિત ગોળા ગળાવે રે,	” ” ”
” મુખાને ધર્મ બલાવે રે	” ” ”
રે મન તારણ મારગે ચલાવે રે,	” ” ”
” જે અતિ ડાહ્યા દયાવંત રે,	” ” ”
રે જેનો નહિજ આદિ અંત રે,	” ” ”
” જે સકળ શક્તિનો ભૂપ રે,	” ” ”
રે જે એકજ ને અનુપ રે,	” ” ”
” જે અકળ ને અરૂપ રે,	” ” ”
રે જ્યાં મન વાણી હોય ચુપ રે,	” ” ”
” જેને કવિજન કવે શું જ રે,	” ” ”
” તે તો ત્રેમ્ય ઈશ્વર તું તુજ રે,	” ” ”

બોધીક ગાયનો.

દશ આચાર પાળવા પ્રમેશ્વરની મન:

બહેલા, બહેલા, બહેલા પ્રભુજી, મારા મંદિરીએ આવજો રે;
 મનડા કેડું મંદિર બનાવું, રૂઢીયામાં રહેજો રે!
 પવિત્ર આત્માથી ભરપુર કરો, પાપો સર્વ કાપો રે;
 દુષ્ટ વિચાર સૌ મનથી કાઢો, માણી અમને આપો રે!
 નિશદિન તારી ભક્તિ કરીએ, શુદ્ધ અમોને રાખો રે;
 સૈતાન શત્રુ ભેર કરે છે, તેને નરકે નાખો રે!
 તુજને ઓળખી સેવા કરીએ, બુદ્ધિ અમને આલો રે;
 હુકમ દશે પાળવા અમને, હિંમત મનમાં આપો રે;
 સર્વ જગતના પ્રેમાળ પિતા, ભજન તારું અમ કરીએ રે;
 જુઠા દેવોને મૂકી દઇને; તુજ ભણી અમ કરીએ રે!
 ઇશ્વરી નામને માનમાં રાખી, વ્યર્થપણે નવ લઇએ રે;
 નામ થહોવાહ મોટું માની, ગુણ તારા અમ ગઇએ રે!
 વિશ્રામવારે દેવળમાં જઈ સ્તુતિ તારી ઉચરીએ રે;
 કામ જરૂર વગરનાં છોડી, ધ્યાન તારું અમ ધરીએ રે!
 માળાપના સૌ હુકમ પાળો, મોટાંને માન દેજો રે;
 ઇશ્વર તેનું આયુષ્ય વધારે, મહિમા મોટો લેજો રે!
 ગુરૂ, શિક્ષક, શેઠ, ધણીને, આધીન સૌકો રે'જો રે;
 આધીન થનારાં ઉપર અતિ, પ્રીતિ તણું દાન દેજો રે!

દેવ, અદેખાઈ સધળું મેલી, વેરલાવ નહિ ધરીએ રે;
 જોટી શીખ ના હઠ બીજને, નકંનો લોગી ન કરીએ રે!
 હુદ વિચાર અને હુદ કામો તે દીલમાં જરા ન ધરીએ રે;
 પરનારી શુ પ્રિત ન કરીએ, જોટાં કામો નવ કરીએ રે!
 કુદમાં ખીતો, વાતો, ખેતો, સાંભળવા નવ જઈએ રે;
 પાપ ગણાએ, આખરૂં જાએ, જોખમ માંહે પડીએ રે!
 સરકાર કે ફિરતારથી ચોરો, કોઈ દા'ડા દંગશે રે;
 વોરી બચ્ચરે ચાહન થાશે, ચોર અતિ નિંદાશે રે!
 બુદી સાક્ષી પુરનારો તે. સત્ય છુપાવી દે છે રે;
 બુદો માણસ બીજાઓને, જોખમમાં નાખે છે રે!
 ગાયો બેલી તહોમત મૂકી, બીજને ફસાવે રે;
 છાની વસ્તો જાહેર કરી, ગેરઆખરૂં કરાવે રે!
 છૂટ્ટી સાથે નવમી આજ્ઞા, સાથે ગેઠ વરણાવી રે;
 સાતમી આજ્ઞા સાથે દશમી, સાથમાં મીલાવી રે!
 આજ્ઞામંત્રણ તે તો સેવા, કરનાર દેવને વહાલો રે;
 તારણ લેનું નફિ થવાનું ફેરો પડ્યો નહિ ઠાલો રે!
 આશીસ વચનો દેવે કહેલાં, તે જન માટે પુરાં રે;
 હુદમ તોડનાર પાપી સર્વે આખશે ફગા બુરાં રે!

ઇસુ ખ્રિસ્તે સ્થાપેલાં સાત સાકામેન્તો.

પ્રાણીઆ બજી લેને કીરતાર — એ રાગ.

ખ્રિસ્તે સાકામેન્તો રચાખ્યાં, સાથે કૃપાતાનો આખ્યાં! ટેક.
 ઘણી જરૂરનું સાકામેન્ત, બાપ્તિસ્મા કહેવાય;
 તે વીણુ બીજાં સાકામેન્તો, લઈ નહિ ઘડાય. ખ્રિસ્તે.
 મૂળ પાપ અને પાતે કરેલાં, પાપ બધાં ધોવાય;
 સ્વર્ગિક સુખના વારસ થઈએ, પ્રમુખા બાળ થવાયાં ખ્રિસ્તે.
 ખીરમાથી બગ બહુ વધે છે પવિત્ર રેવા માટે;
 ધાર્મિક કાર્યો પૂરાં કરીએ, શક્તિ મળે તે સાટે! ખ્રિસ્તે.
 ખ્રિસ્ત શરીર સાકામેન્તમાં, આત્મા તૃપ્ત થાય;
 રાટલીને દ્રાક્ષરસ પ્રભુ ઇસુના, માંસ લોહીમાં પલટાય. ખ્રિસ્તે.
 ખ્રિસ્ત ઇસુ સ્વર્ગથી પધારી હાજર તેમાં થાય;
 માટે એ રાટલી ખાનારાઓનો, આત્મા ધરાઈ જાય. ખ્રિસ્તે.
 આખી મનુષ્યજાતને માટે, ખ્રિસ્તે કયું બાળિદાન;
 હાલ અમારા જીવન માટે, વેદી પર પ્રીતિવાન! ખ્રિસ્તે.
 પ્રભુ ઇસુને લેવા સાફ તું ઉત્તમ તૈયારી કર;
 અચશ્વિત્ત રૂપી પસ્તાવો કરીને શુદ્ધ પોતાને કરા ખ્રિસ્તે.
 મધરાતથી ઉપવાસ કરીને, લજ્જિમાં રાખે. મન;
 બની શકે તો ઉત્તમ વસ્ત્રો, પહેરી શોભાવો તના! ખ્રિસ્તે.

માફી પાપોની મળવા સારૂ, ખરૂં કરૂં પ્રાયશ્ચિત્ત;
 બધાં પાપોની યાદી કરીને પસ્તાવો ધરજો ચિત્ત! ખ્રિસ્તે.
 પાપો ફરીથી નહિ કરવાનો, નિશ્ચય ઉરમાં ધર;
 યાજક પાસે ખરેખરો તું, પાપસ્વીકાર કર. ખ્રિસ્તે.
 પ્રભુ ઇસુના હુકમથી, તારાં માફ કરે સૌ પાપ;
 હવેથી પાપ કરવાની ઇચ્છા, જડ મુગથી તું કાપ! ખ્રિસ્તે.
 બેહાલ માંદા મનુષ અંગે, યાજક ચોપડે તેલ;
 શ્રદ્ધાની લક્ષિત ખચાવ કરશે, મટાડે પાપનો મેલ! ખ્રિસ્તે.
 એવું સાકામેન્ત એ તો ખરૂં છે, અત્યાચ્ચંગ કહેવાય;
 બની શકે તો પ્રાયશ્ચિત્ત કરી, શુદ્ધપણે લેવાય! ખ્રિસ્તે.
 જે જે પુરૂષ પ્રમુખી તેડેજો, તે જન યાજક થાય;
 મિસ કરવાનો, બોધ કરવાનો, હક તેનેજ અપાય. ખ્રિસ્તે.
 સાકામેન્તો તેજ આપે વળી, આપે તે આશીર્વાદ;
 વાર્તા તણો ખરો અર્થ લેવાને, કરો તેઓને ઠાઠ. ખ્રિસ્તે.
 વર કન્યાતું જોડાય જોડું, લગ્ન સાકામેન્ત માંય;
 એકમેકથી તેઓ જુદાં પડે ના, પ્રીતિમાં જીવન જાય! ખ્રિસ્તે.
 સાકામેન્તો આ સાત દીધાં એ, પ્રભુ ઇસુની મે'ર;
 લક્ષિતના ભાવથી લેનારા અંતે, કરશેજ લીલા લહેર. ખ્રિસ્તે.

૧૧૩૮૨ ચેતવણી ગાયનો.

બોલમા, બોલમા, બોલમા—એ રાગ.

આવળે, આવળે. આવળે; રે સહુ ઇન્દ્ર સહિતમાં આવળે!
લાવળે, લાવળે લાવળે; રે સાથે નાનાં મોટાં તેડી લાવળે!
એક દન જીંદગી સોની જવાની રે;

રમશાન છેલ્લું ઠામ છે. રે સહુ.

જીવ કાયાનો સંબંધ તુટશે રે;

ઠરેલો નહિ કોઈ ઠામમાં. રે સહુ.

માટાનો માણસ માટીમાં જશે રે;

કાયા પડવાની જાણીને. રે સહુ.

જગનો સુખલોગ તે સઘળો જુઠો રે;

કામ ના'વે એ જાણીને. રે સહુ.

પાંખ તું કાળની જોજો ઝીણાશથી રે;

વિજળી તણા વેગ હારશે. રે સહુ.

ઢારને ચાબુક મારી જેમ તેમ ચલવે રે;

નહિ થાતો તે સરખો. રે સહુ.

વિત્તી વખત ન પાછી આવે રે;

હાલનો કાળ જોઈ ચાલજો, રે સહુ.

લક્ષ્મિ તણે તમે ઉઘમ આદરે રે;

અનીતિ તણ દધને. રે સહુ.

પ્રિયતી લડતોને વિનવી કહું છું રે;

ઉમંગે આગળ વધજો. રે સહુ.

સંત લોકો તરી પાર ઉતર્યા રે;

દાખલો લઈ તમે ચાલજો. રે સહુ.

સુખમાં દુઃખમાં જીવ આનંદી રે;

પ્રભુ તરફનું ગણજો. રે સહુ.

આળસ તણ તમે મોહથી મંડજો રે;

અંચળે જાળ નાખી ઝાલજો. રે સહુ.

શ્રદ્ધા, આશા ને પ્રીતિનાં કાર્યો રે;

ધીરજ રાખીને કરજો. રે સહુ.

એમ કરે તો ઈશ્વર રીઝશે રે;

સ્વર્ગીક સુખ તમે ચાખશો. રે સહુ.

હાસ પીતરની અર્જ સુણીને રે;

ગીત ગાઈ તોલ કરજો! રે સહુ.

મરણનો ભય.

દેવ વાણી સાંભળવા સહુ આવો રે!
 આવો, આવો હોતે પ્રભુને ભાવો રે.
 રૂપ, રંજ શરીરનો નાશ પામે રે;
 શ્રીમંત મુઆ ધન મેલી આ ધારે રે!
 જોખનનું જોર અતિ દેખાડી આપે રે;
 અંગે માથે તેલ લગાવી છોગાં ધારે રે.
 ઉદર પેઠે દારૂ પીને બહુ ડોકે રે;
 મસ્તાની જન મુખથી જેમ તેમ બોલે રે!
 મનમાં જાણે મુજ સરીખો નહિ કોઈ રે;
 કોઈ રસીઓ મુજ જેવા નહિ જોઈ રે!
 બારણે તો તાકી રહી છે બિલાડી રે,
 લઈ જાયે મસ્તાનીયા કોઈ દા'ડી રે!
 હું તું કરતાં જમડા કદી અલી જાશે રે,
 ચેત અજ્ઞાની અંતે ફજેતી તારી યાશે રે!

શરીરનો ઉપયોગ.

જુઓ જુઓ તમે જગત તણી જુઠાઈ જો!—એ રામ

ઓ માણસ કે દેવે તુજને ધર્યો,
તેહને તું ઓળખી લેજે અંગમાં!
શરીર તુજને શાં માટે તેણે આપ્યું,
શણગારું તોને ખુબ સુંદર રંગમાં!
સમજ ન પડે તુજને ઓ માનવી!
તો તું રેજે સદાયે સતસંગમાં!

૧

મગજ રાજા બેઠો છે મસ્તકમાં,
નીતિ માગ' સ્થાવા તેણે મથવું!
શરીરને સત માર્ગમાં ચલાવવા,
સત શાસ્ત્રાનું કથન તેણે કથવું!
ધન્યરના ઉપકારો મનમાં ધરવા,
તેણે દુષ્ટ વિચારોથી દુર હડવું!

૨

આંખો આપી સત શાસ્ત્રો તપાસવા,
કુદૃષ્ટિ ન તેણે કદીયે ધરવી!
જગનાં સર્વ વાનાંમાં નિહાળવું,
જગ કર્તાની તપાસ તેણે કરવી!
જોઈ તપાસી આંખો કબજે રાખવી,
પ્રેમ, ભક્તિ ને દીનતા આંખે ભરવી!

૩

જલ આપી તુજને દેવે રેખથી,
 સર્વ બુંડી વાતો નહિ ઉચરવી!
 ગુણ ગાવા નિશ્ચિન તેણે ઇશ્વરના,
 સત વાણી ઉચરવા જલને ખેડી!
 સલાહ શાંતિ જલ થકી કરાવજે,
 પરનિંદા કરવાની આદત છોડવી!

૪

કાન દીધા સુવાત્તો સુણવા તુજને,
 ચાડીની વતો કાને ન ધરજો!
 બુંડાં ગીતો, બુંડી વાતો થાય જ્યાં,
 તે જગા ઠેકાણું જલકી હરજો!
 પ્રભુ ભક્તિમાં કામ રાખો શરવા,
 તારણની વતો કાનોમાં ભરજો!

૫

હાથ આપ્યા પરમેશ્વરે તુજને,
 ભક્તિ કરતી વેળાએ તું ભેડજો!
 દાન પૂન્ય તું કરજે તારા હાથથી,
 મરુની ને તોફાની સઘળું છોડજો!
 ખૂન ચોરીનાં કામો કરવાં નહિ કદી,
 પાપોની સાંકળ હાથથી સોડજો!

પગ તારા સતમાર્ગ માંડે દોરવા,
 ભક્તિ કરવા ઉતાવળો તું દોડજો!
 બુંડાં કામો જે જે પગથી થાય છે,

તે કરવાનું તું તો પગથી છોડજે,
 દેવળમાં જંપું તારે બહુ પ્રેમથી,
 આળસરૂપી બેડી વેલો તોડજે!

૭

એમ શરીર કબજામાં જે તમ રાખશે,
 પડશે નહિ તમે કદીએ દુઃખમાં!

અંતે જાશે પ્રભુના દરબાર જે,
 આનંદે રહેશે સદા સુખમાં!

એમ નહિ તો પ્રભુ તમ પર કોપશે,
 નાખે રે નરકે અસિના દુઃખમાં!

૮

એકજ પરમેશ્વર અને એકજ ધર્મથી તારણ.

ચાલો જોડાને આજ રમત રમીએ નવી રે—એ રાગ.

હેતે જાજન કરો એકજ પ્રભુ દેવનું રે,

કરે મહાયે સુખદુઃખમાં તે સહાય.

હેતે....

સાખી.

બાપ, પૂત, ને પ્રલિપ આત્મા, ત્રણ મળી એક દેવ,

આબીન રાખી ભજનારો, તારણ પામે તત્ખેવ.

આજ્ઞાધારી થઈને જાજને સમર્થ દેવને રે,

હોંસે ચાલો જાણી ધર્મ ફેરી વાટ.

હેતે....

સાખી.

આકાશને પૃથ્વી તણે, રચનારે તે બાપ;
ભાવ થકી ભજનારનાં, હણે દુઃખ સંતાપ.
પશુ, પંખી, જન, જનાવર પાળે પ્રેમથી રે,
રાખે દૃષ્ટિ સર્વ મનુષ માર્ગ પર. હેતે....

સાખી.

આદમ હવાના પાપથી, દેવને ચઢી રીસ;
પણ દયા કરી જગ પરે, દયાનિધી જગદીશ!
આપ્યો પુત્ર તેણે જન્મતને ઉગારવા રે,
તેણે અવતાર લીધો ધરુ માનવ રૂપ! હેતે....

સાખી.

પવિત્ર આત્માના યોગથી, કુંવારી ભારીયા પેદ્ય
જન્મ ધર્યાં થઈ માનવી, કરી દીનોની ભેટ!
પાપી કાજે તેણે લોહી અતિ વહેવડાવ્યું રે,
પ્રાપ્ત ચરણો ઇશુ આપ્યા જગને માટ. હેતે....

સાખી.

દેવ ગણાય આ દેશમાં, જન, જનાવર, પદાર્થ;
કેમ તારે તે જ્ઞાન વીણું, કેમ સુણું એ પ્રાર્થ!
ભોળા જનોને ભરમાવી સંપતિ હણુતારે,
એવા ઠગ ભક્તો ભમે છે ઠામે ઠામ. હેતે....

સાખી.

ગાડરે સમં મેલ યાદશે, શૌધને ધર્મનું મુળ;
 નભથી ઉતર્યો ફક્ત તે, ઉગારે તમ કુળ!
 એવો પ્રીતિવાન સત ગુરૂ બીજે નહિ મળે રે;
 ઈશુ મરીહ દોરે સૌને સ્વર્ગીક વાટ! હેતે....

સાખી.

મુડદાં સજીવન કયાં, ટાળ્યાં જ્ઞાનાં કપ;
 બહેરાં મુણે, મુંગાં વહે, અંધને દીધી દમ!
 ઉત્તમ પાળક થઈ ઘેટાંને બહુ સંભાળતા રે,
 અંતે થયો સૌ જન કાળે બળીદાન. હેતે ...

સાખી.

મરણથી તે ઉઠ્યો, રહ્યો પૃથ્વી પર;
 ચાલીશ દિન પછી ગયો, સ્વર્ગીક બાપના ઘર!
 ધાર્મિક મંડળ થાપી ઉપદેશક મોકલ્યા રે,
 જઈ તેઓને પવિત્ર આત્મિક દાન. હેતે....

સાખી.

ફળથી પારખ થાય છે, સાફ ખાદ્ય આડ;
 સત્ય વહે તે ધર્મ ખરો, નહિતો ગળ્યા ધાડ!
 પારખ કરી ધર્મ સ્વીકાર કરજે હેતથી રે,
 નહિતો ભૂલી જાશે, સર્ગ કેરી વાટ! હેતે....

સાખી.

ધર્મ ઝાંઝો તે પાળજો, મન સુધારી આજ;
 ભક્તિ માર્ગે ચાલજો કરજો રૂડાં કાજ!
 સરજનદાર પ્રભુને ભજજો ભાવે નેમથી રે,
 નમ્ર અર્જ પીતરની મુણી નર ને નાર! હેતે....

ઇશ્વરના ઉપકાર ભૂલી જનારને ઉપદેશ. ૩

ઓ માનવી, તુજને જન્મ દેનારે તે ધણી!
 સૌ સુખ આપ્યું તેહને તું કેમ ગયો છે વીસરી? ટેક.
 તને બાળ વયમાં સંભાળ્યો, ૧૨ બાર વરસનો તું થાયો,
 તોય ઇશ્વર ગુણ તેં નવ ગાયો! ઓ માનવી....
 મનમાં આણી નહિ કંઈ દયા, એમ વીસ વરસો વહી ગયાં,
 શર જાળજે ફસાઈ પડ્યા! ઓ માનવી....
 વરણાગીમાં વાંકો ચાલે, વળી ચાલકારે તું બહુ ફાલે,
 પરણી પચીસે તું મા'લે! ઓ માનવી....
 કુબુદ્ધિ કરી તેં અતિશે, ધુતતો ફરે છે જગ વિશે,
 તું બન્યો કઠોર ત્રીસ ચાળીશે! ઓ માનવી....

ધર ધધા માંહે બહુ ફરી, તું છાકી ગયો ડ્યો નહિ જરી,
તેં લજ્યા ન પ્રભુ ધ્યાન ધરી! ઓ માનવી....

પરાક્રમી ગણાયો તું અપાર, પણ પાછળ શું છે બહુ બંજળ,
પછી ભલ્યો પ્રચારો દીન દયાળ! ઓ માનવી....

કંઈ દષ્ટ દાન કે પૂન્ય નહિ, પણ લાલચ લોભ મસત લહી,
સાઠ વરસ પુરાં એ વાત સહી! ઓ માનવી....

તેં જાલી કર વિષે કાઠી, ત્યારે બુદ્ધિ તો મધળી નાઠી,
પણ વખત આવી છે માઠી! ઓ માનવી...

સીત્તરે તારી શુદ્ધ ગંધ, કુટુંબ કળીંડો માને નહિ,
ચાલ્યો કુમારો ડ્યો જરી નહિ! ઓ માનવી....

એંશી વરસે આંખે નવ સૂઝે, તારી કાયા તો થરથર ધ્રુજે,
કંઈ વાયુથી બળ નહિ ટુજે! ઓ માનવી....

મૂખ જન મનમાં નહિ ચેત્યો, તારી માયાએ ચોપાસ ઘેર્યો,
ગતિ લાગી તોય ધણિ ન લજ્યો! ઓ માનવી....

દાન, પૂન્ય તણું નામ નવ જાણ્યું, ઇશ્વરી જ્ઞાન નવ અમજાણ્યું,
મારું કરતાં વરસે ગયાં એકાણ્યું! ઓ માનવી....

તને જન્મ દીધો મનુષ્યો, પણ છંદ ન તજ્યો કુકર્મનો,
તેં જાડરે ભર્યો બુઝાઇનો! ઓ માનવી....

તું ભુલ્યો ખધા ભવ સોઝાર, ફોગટ ફેરો કર્યો સંસાર,
સો વરસ પુરાં કર્યો આ ઠાર! ઓ માનવી....

ધન્યરત્ને અંતર નવ આણ્યા, તેં જુગદાધારતે નવ આણ્યા,
સંસારે મોજમજા માણ્યા! ઓ માનવી....

હવે મોત આવ્યું લોચ સુતો, પણ ખાંધી લઈ ગયા ફૂતો,
દારણ દુઝો દેખી રડતો! ઓ માનવી....

દેવે પુસ્તકમાં એણે જે વાર, ઓટ હીડી ખાતામાં આપ્યાર,
ત્યારેં બાળ્યો નરકાગ્નિ મોઝાર! ઓ માનવી....

એ પાપી જન છે યહુ યુરો, સત કામ મંદે એ અયુરો,
એને મારી મારી કરો યુરો! ઓ માનવી....

મોત માગ્યું પણ ત્યાં નહિ મળે, અગ્નિ ત્યાં અતિ જળહળે,
તે પીડામાં સદાય ખળે! ઓ માનવી....

માટે હાલ સમરેં સા એકજ દેવ, વળી નિત્ય કરંને એનીં સેવ,
ભવ પાર તરી નશો તત્ખેવ! ઓ માનવી....

વળી સત કર્મ પણ નિત કરંને, સા દુષ્ટ વિંચાર મનેથી હરંને,
અશુભ તણે બંડાર સરંને! ઓ માનવી....

કરગરી કેહું સારે અતિ, સુધરીને તજંને દુષ્ટ મતિ,
હાસ પીતરનીં એ વિનંતી! ઓ માનવી....

જગતની ઉત્પત્તિ.

મૂન્યમોષી દેવે રૂઘનું રમ્યું. દીધી શોભા તે સાથે,
 જગત્થર, વનચર, ધનચર પ્રાણી, ઉપજાવીયાં ખાસ નાથે!
 પહોડ, કોતર, નદી, સંરૌવર, જગત માંહે જનાવ્યાં,
 નાનાં રે મોટાં સુંદર ઝાડો, રંગીત કુલે દીધાવ્યાં!
 શીત, તાપ, વર્ષા, એ ઋતુ વખત પ્રમાણે આવે,
 રવિઃ ચંદ્ર ને તારાઓ ચાલે. ભુલ જરી નવ થાયે!
 સર્વ વસ્તુઓ તૈયાર કરી, ખામી નથી જરા ક્યાંએ,
 માટી-ભૂઈ એક માણસ ઘડ્યો, કુંક મારી નાક માંહે!
 પુતળામાં તવ જીવન આવ્યું. પુરૂષ તે ગણાયો,
 ઈંદ્રિય વાડી રહેવા આપી, આદમ તે કહેવાયો!
 આદમને ભર ઉંઘમાં નાખી, પાંસળી એકજ દીધી,
 સુખમાં દુઃખમાં સાથે રહેવા, નારી રહેવા કરી દીધી!
 આદમ હેવા સાક્ષમાં રેતાં શુદ્ધ હતાં નર નારી,
 વાઢી માંહે બેઠે આનંદે ફરતાં, શરીરમાં સુખકારી!
 દુકમ દીધો દેવે તેઓને, વચ્ચેનું ફળ ના ખાશો,
 ફળ ખાઓ તો મરણ પામો. નરકે માંહે જાશો!
 રૈતાન સપનું રૂપ લઈને, આવ્યો વાડી મોઝાર,
 ફળ ખવાડ્યું લોળી ભરમાવી, પાપી કયાં તે વાર!

હુકમ માન્યો સેતાન કેરો, દેવને નહિ ગણકારી,
 પવિત્રતા અને કૃપાનાં વસ્ત્રો, દુર થઈ તે વારી!
 નગન સ્વરૂપે બેઠે જણાયાં, શરમ લાગી અતિ,
 રડી રડી તેઓ વિલાપ કરે, થાશે હવે શી ગતિ!
 દેવની વાણી આવી વાડીમાં, અરે આદમ તું ક્યાંહી,
 સાદ સુણી આદમ હેવા, બેઠે ગયાં સંતાઈ!
 હુંકારો સુણી આદમ બોલ્યો, અરે પ્રભુ! હું ક્યાંહી,
 નગન સ્વરૂપે અમે રે બન્યાં, વસ્ત્રો નથી પાસ કાંઈ!
 નગનતા તને કાણે જણાવી, શું રે તમે કળ ખાધું?
 કરગરીને આદમ બોલ્યો, નારીએ મુજને લીધું!
 નારી ઉપર ત્યારે પ્રભુ રે કાપ્યા, કેમ ખાધું ને ખવાડ્યું,
 નમનતા ભરી હવા રે બોલી, સેતાને એવું મુઝાડ્યું!
 સેતાનને દેવ ગુસ્સાથી બોલ્યા, સાપનું રૂપ તેં ધણું,
 નર નારીના જીવનનું તે, સુખ રે નષ્ટજ કર્યું!
 તે માટે તું પેટે રે આવે, મૂળ ખાઈ પેટ ભરશે,
 છુંદવા મુજને નારી પોતાનો તુજ શરીરે પગ ધરશે!
 દેવાને પણ શ્રાપજ લીધો, હુંજે રે બાળક જણશે,
 પુરૂષને તારે આધીન રહેવું, ધાગીપાણું તે કરશે!
 આદમનો હવે વારો આવ્યો કે, પ્રભુજી બોલ્યા વાણી,
 માપીત ભોંયમાં કદજ લેશે, નીકળે અગથી પાણી!

આહમ હેંકા ઉપરે પ્રભુ, સુરસે થયા અપાર,
 ઇંદન વાડીમાંથી તેજાને કાઢી રે મૂક્યાં બહાર!
 નર નારી બેઠ કકળી બોલ્યાં, હયા હાવો જગપતિ,
 ગુન્હો અમારો માફ કરીને, આપો હવે સુમતિ!
 તવ દયાળુ દેવ તેજાને, લીધું હયાનું વચન,
 લીધાં રે વસો જગી તેજાને, જેખાય નહિ નગન!
 પાપની કળીકે સિદ્ધા કરીવી, મોત સંતાપ સો કીધો,
 વાડીએ મોજારે હુંક ઉલો ને ફરતી તરવાર બેઠ બોધો!

વંશીક:

માટે સર્વ આવજો રાખી દેવ પર આરા,
 હું મશીક તારો, એમ કહે પીતર દાસ!

પાપ પેકું જગતમાં જ્યારે, બ્રહ્મ થયાં સર્વ કુળો ત્યારે!
 કયો કાઈને પડેલો ધાત, આયો પેતાનો હાથેલ ખાત!
 કાઈન વંશ દેવને તજનારા, શેય વંશ પ્રભુ ભજનારા!
 મારા હુંકા રહ્યા સાથે સર્વ, બ્રહ્મ બન્યાં સર્વ કુળો હજારો!
 નથી શુદ્ધ કોઈ જગ મોજાર, દિન દિન પાપ વધ્યું રે અપાર!
 ભેદ દેવને શુદ્ધો બહુ ચડ્યો, નાશ જગનો હવે આવી અડ્યો!
 પાણી વરસ્યું આકાશથી અપાર, ચાત્રીશ રાત્ર ને દિન મોજાર!
 બધી દુનિયા ભૂતી નીર નીર, ભેદ ન રહે કોઈની પીર!

કોઈ ચડે મોટા મોટા ઝાડે, કોઈ ચડે ટેકરે અને પહાડે!
 દુખી દુનિયા પાણી મોઝાર, બચ્યાં બહાણુ માંહેનાં તે વાર!
 મોટું નાંણુ નુકાએ જે રચ્યું, તેમાં તેનું કુટુંબ તો બચ્યું!
 સર્વ પેશું પંખીની જેડ હીધી, બધાં ખીચી જગા ભરી દીધી!
 તે સર્વનો થયો ઉધાર, ત્યારે નુહે માન્યો ઉપકાર!
 હેવે દીધું દયાથી વચન, જળપ્રલય ન થાય દેા દન!
 સાત રંગી દેખાશે નિશાની, બંધુ ન કરે જળ કંઈ હાની!
 શીત, તાપ, વર્ષાઋતુ થશે, વાવાણી અને કાપણી હશે!
 આ વાર્તા ગુણી જગવાશી, ભાવે ભજે એક અવિનાશી!
 દીસે રાખે જે પાપનો ભય, તો થાશે સદાયે જય!
 પાપ કરાવે દેવથી વિરોધ, પાપી ઉપર તેનો બહુ ક્રોધ!
 પાપ તણુ ભજે જગપતિ, તે ના તારણુ પામે નહિ!

વલણુ.

સ્તુતિ કરે રાદા દેસ્તી, ગાયો ગુણુ સદાય,
 પીતર કહે સૌ બોલજો, જય થાઓ ધ્રુવ રામ!

જળપ્રલય પછીની ભુલ્લાષ.

નુહાનો વંશજ વધવા લાગ્યો, જગ વિષે અપાર;
 ધીમે ધીમે સૌ ભુલ્યાં જનીને, ભૂલી ગયાં કીરતાર!
 મમતમાં તેઓ અંધ જનીને, અવળો કરે વિચાર,
 આકાશે પોંચે એવડો બુરજ બાંધીયે જગ મોઝાર!
 જ્યારે તેઓએ કામ આરંભ્યું, બધા મળી સંઘાત,
 દેવે તેઓની મૂર્ખાઈ જાણી, ફેરવી નાખી વાત!

ઈંટ માગતાં કોઈ યુનો આપે છે, પથર માટે પાણી,
 જુદી જુદી સૌ બોલી રે બોલે, સમજાય નહિ કે વાણી!
 તે માટે તેનું નામજ પાડ્યું, મોટે બુરજ બાબેલ,
 બલેલ પહોંચ્યું હામમાં તેથી, અર્થ કયો ઘાલમેલ!
 બોલી પ્રમાણે સૌ વેરાઈ ગયાં, જુદી જુદી દિશામાં,
 એશિયામાં શેમ વંશ ગયો ને, ખામ તો આફ્રિકામાં!
 યાદેત વંશ યુરોપ જઈ, કયો તેઓએ વાસ;
 અસલી જેવાં ભુલ્યાં જનીને, ભુલી ગયા અવિનાશ!
 કુચાલમાં તેઓ અંધ જનીને, કરી મૂર્તિની સંવ,
 રવિ, ચંદ્ર ને તારા તેઓએ, માની રે લીધા દેવ!
 જન જનાવર દેવ છે એ તો, એવું તેઓને સુઝે,
 પથ્થર, કાષ્ટ, સોના, રૂપાની, મૂર્તિ કરીને પૂજે!

ઝોરી, છિનાળું, ખૂન, હુન્ન્યાઇ, એ તો છે રૂડું કામ,
 પ્રભુ તણેા ૨૨ નહિ રાખીને, કામ કરે ધરી હામ!
 એવા દેવોને પ્રસન્ન કરવા, લોહી અતિ વહેવડાવે,
 નાનાં બાળકોને હળવે હળવે, રીબાવી ભોત પમાડે!
 સર્વ સજ્જનો આ બોધ સુણીને, ધરજો દીલે વિચાર,
 એક પાપથી સઘળી દુનિયા, પાપી બની અપાર!
 બાપ રે પાપી, દીકરો પાપી, પાપી બન્યો તેનો વંશ,
 સેતાનના કબજામાં રે પડ્યો, ન રહ્યો ઇશ્વરી અંશ!
 તેથીજ આપણે સઘળા પાપી, સેતાન કેરા હાસ,
 નરકના સહાકાળના દુઃખમાં, જરૂર થાશે વાસ!

વલણુ.

નરકથી ઉગારનાર, એકજ ઇસુ ખ્રિસ્ત,
 દેવનો પૂત્ર દેવજ એ, માનજો એ ખચિત!
 તેના સરણે આવશો, કરશો રૂડાં કામ,
 સ્વર્ગ માટે તો મહાત્તરો, પીતર કહે ધરી હામ!

ધસુ ખિસ્તે કરેલાં અદ્ભુત કામોમાંના

થોડા દાખલા.

સૌં સુણો કામો અમત્કારી રે
માનો ઇસુને દેવ અવતારી રે
દેવા મનુષ્યને સુખ લારી રે
આવ્યો જગમાં તે દેહ ધારી રે! ટેક.

અમત્કારો ઇસુ તણા, સાંભળાને સદે જન.
દેવ વિના કોણ કરી શકે? વિચાર કરી વ્યો મનરે. સૌ.
કાના રે ગામમાં લાગ પ્રસાંગે, ઇસુ હતા તે ઠાર;
પાણી તણો ત્યાં દ્રાક્ષરસ કયો, એતો પહેલો કયો અમત્કાર રે.
શમરૂની બાઇની છાની કથાઓ, અર્ધ જણાવી તેને
ઇસુ મશીહા અંતરજામી, સાળીત થયું તે બાઇને રે. સૌ.
અમીરનો એક પુત્ર માંદો પડ્યો છે મરણ તોલ;
બચાવ્યો દુર રહી ઇસુએ, બોલીને એકજ બોલ રે. સૌ.
બેથસૈદાના કુંડતું પાણી ફૂત હલાવતાં જ્યારે,
પહેલો પડે તે સાને રે થાતો, પાણી માંહે તે વારે રે. સૌ.
આડત્રીસ વરસથી પામતો પીડા, એવો દુઃખી એક જન;
પણમાં સાને ઇસુએ કયો ત્યારે હરખું તેનું મન રે. સૌ.

પીતરે મચ્છ પકડવા બહુ મહેનત લીધી ફેક;
પણ ઇસુના વચનથી પકડયો, મચ્છ તણો ભારે થોક રે. સૌ.

જન્મના એક આંધળા જને ઇસુને મારી હાંકો;
ઇસુ વદા તુજ વિશ્વાસ ધણો, ઉઘડી જાય તુજ આંખો રે. સૌ.

પક્ષાઘાતી એક લાવ્યા માંહે, તોડીને ઘરનો કાટ,
પાપ માફ કરી કહ્યું ઇસુએ, ચાલ્યો જા ઉચ્છી ખાટ રે. સૌ.

સુખેદાર કંઈ પ્રભુ ન પધારે, હું અપરાધી જન;
બચાવ થાશે દાસનો જરૂર, ખોલો આશીર્વા વચન રે. સૌ.

ઇસુ ખાલ્યા સુખેદારને ત્યારે, ઉગરે તારો દાસ;
તેજ પળે તે સાજો રે થયો, જેનો હતો પૂર્ણ વિશ્વાસ રે. સૌ.

નાઈમની એક વિધવા ઠરો મરણ પામેલો બાળ;
ઇસુએ હાથ ગ્રહી ઉઠાવ્યા; જીવતો થયો તત્કાળ રે. સૌ.

તોફાન થયું સમુદ્ર માંહે શિષ્યો કરગરે અગ્નિ;
અરે ઇસુ દેવ બચાવો અમને, શી થશે અમારી ગતી રે. સૌ.

ઇસુ ખાલ્યા એા અણવિશ્વાસી, કેમ કરો મન માંચ;
પવનને ઇસુએ ધમકાવ્યો કે તોફાન સમુદ્ર છે ત્યાંચ રે. સૌ.

ચાહરસની એક મરેલી છોડી બચાવો ઇસુ ગયો,
જાતાં એક બાઈ વિશ્વાસેઅડી, રોગલુંટો તેનો દૂરથયો રે. સૌ.

પછી જે મરેલી છોડી તેને જીવનદાતાએ જીવાડી;
મરેલીનો હાથ ઇસુએ ઝાલી, ઉઠ કહી ઉઠાડી રે. સૌ.

પાંચ રોટલી ને બે મચ્છ વડે, જમાડયાં પાંચ હજાર;
ખાધા પછી જે વધેલા દટા, તેના ટોપલા ભરાયા ખાર રે. સૌ.

દસ કહોડીઆ શુદ્ધ કરાયા ઇસુ કેરા વચન;
દશમો ભજવા પાછો રે વળ્યો, જેનું હતું ઉપકારી મન રે. સૌ.

દરિયામાં પાણી ઉપર ચાલ્યો, વળી પીતરને પણ ચલાવ્યો;
એવાં ચમત્કારી કામો કરનારો. દેવનો પૂત્ર મનાયો રે. સૌ.

જીત કહાડયા, તાવ મટાડયા, મૂકી ઇસુએ હાથ,
જલદરી અને કુખરા જનો. રાજ કર્યા ઇસુ નાથ રે. સૌ.

ભાત ભાતના રોગ મટાડયા, બાલને એકજ બોલ;
જીવનદોરી જેના હસ્તમાં, તેના મન તો નહિ તરણા તોલ રે. સૌ.

ચમત્કારો કહેતાં પાર ન આવે, શાસ્ત્ર વિષે ન તમામ,
કામો ભેઇને માનો ઇસુ દેવ, પીતર વડે મળે સુખધામ રે.

ભજન સંગ્રહ.

ભાગ ૨.

ભજન તથા નીતિ ગાયનો.

.

રચનાર,
કર્જનાસ પીતામ્બર.

પ્રસ્તાવના.

આ નાનું પુસ્તક લખવાનો હેતુ ગીત જાગ પ્રભુ ભક્તિ
અને કાગાની ખોજ કરવા, નીતિ શીખવા તથા સુધારવાનો
છે. ગીતમાં કેઈ જગાએ છંદમાં તુટ હોય અગર ખીચ ખામી
હોય તે માટે વાંચક દરગુજર કરશે.

લી. મેવક પ્રગ્નાસ પીતામ્બર.

ભજન સંગ્રહ

ભાગ ૨.

ભજન તરંગ નીતિ ગાયનો.

સાળી.

ખેતર સુગ જગત મન્યું, મજુર મનગી બત,
ઉત્પન્ન કર્તાને આગળ, વાંચે તેની વાત.
સંવા ઈશ્વરની ભાવે કરે, ઉપારો તારણ બાજ,
તમ વગર તો મહેનત ન મળે, ખોશો સમજા રાજ!
ખીક તો તેં જરા ન બાળી, મન કાંવે સાં કર્યો,
ધર્મમાં તો ઢીલ કીધી; પાપી પંથમાં ભળ્યો.
ઉત્પન્ન કર્તા, જીવનદાતા, માલીક ને માળાપ,
તેની સામે શુભે ધર્યો, બાંહે જેરી સાપ!
બુદ્ધિ તો તેં બાળી મૂકી, મન તારું મરતાન,
પ્રભુ પંથમાં દેહ ભળ્યો, પણ માંહે ચાલે તોફાન!
જગતકર્તા તુજને તારી, પૂછે નહિ મોટાઈ,
એતો તારી ભજિ પુછે, પુછશે સાદાઈ!
પાપ સર્વ મૂકી દઇને, આત્મા કરને શુદ્ધ,
જવાબ એવો નહિ દેવાએ, હું તો હતો અબુદ્ધ!

પ્રભુની રચના અદ્ભુત છે.

પ્રભુની રચના છે ભારી રે, પારખી લો નર ને નારી રે! ટેક.
 મનુષ્યને પ્રભુ દેહ દીધો, ને જ્ઞાન વળી તે સાથ,
 કૃપા કરીને દિવસ આપ્યો, ઉઘવાની કાળે રાત! પ્રભુની....
 પંખીને પ્રભુ પાંખો દીધી, ને મનુષ્યને તો ચરણ,
 અભિમાનમાં છાકે નહિ, તો પહોંચે પ્રભુને શરણ! પ્રભુની ...
 આંખો પ્રભુ તમે નિર્જવા દીધી, ને વાંચો પરાયો લોભ,
 અંતરમાં એવી ભાવના દીધી, તારામાંજ તું થોભ! પ્રભુની ...
 મનકું પ્રભુ તમે મોટું કીધું, ને છુટ દીધી સૌ વાત,
 અંતર ભાવના એવી દીધી, ભેગ તું પ્રભુની સાથ! પ્રભુની ...
 જીભ રચી પ્રભુ જપવા કાળે, ને આડી અવળી એ ફરે,
 મનને ભુકી જીભમે ગાલે, તે તે નિયમે મરે! પ્રભુની ...
 પહાડ પ્રભુ તમે મોટો બનાવ્યો, ખાણ માંહે મુલદાર,
 માનવી તેને ખોદી કહાડે, નાણાંને ગાલે વહેવાર! પ્રભુની....
 આત્મા પ્રભુ તમે પ્રીતથી દીધો, ને દુનિયાની મીઠાશ,
 વિષ્ણુ ભૂપટાએ ભક્તિ કરે, તેને વચન દીધું ખાસ! પ્રભુની ...

૬૬૮ ધર્મપુસ્તક વાંચે શો લાભ !

સાખી.

પુસ્તક મનુષ્યને શું કરે, જો જન ભક્તિવાન નહિ માંચ,
પુસ્તક શહજ માણ વાંચ્યા કરે, મુધારો થાશે નહિ કાંચ!
પુસ્તક નિર્જીવ પાનીયાં, અક્ષર કાળા મેશ,
ભક્તિ નહિ જો હૃદય વિષે, મુધારો નહિ લેશ!
અક્ષર સોનાની રેખ છે, જો જ્ઞાન ને ભક્તિ જ્ઞાત,
પુસ્તક પંથ તેનો અને નિત નિત નવો નવો લાવ!

હાથમાં ઝાલી ચોપડી, ને માંહેલી રાખી બંધ,
આંખે ચડાવ્યાં ચરમાં, તું કેમ રહ્યો નહિ અંધ!
વાંચવાની તો બંધ રાખી, કાગળ પોથી હાથ,
બહાર દેખાય તું ભજન કરતો, માંહેલી જાણે દીનોનાથ!
માંહેલી ઉઘાડ હરધડીએ, બંધ કર આખો જગ,
પ્રભુ આગળ તો નહિ ચાલે, જગતીયાઓનો વગ!
ગનની જાણે, મોંની જાણે, જાણે સઘળાં કામ,
સ્વામી નથી ભાઈ જરાએ આધા, જોઈ લો હામે હામ!

ધુશ્વરકૃપા અને જાત મહેનત વીના તારણ નથી.

સાખી

તારણ સાધવાં તૈયાર મહે તું, પોતીકી જાતનું કામ,
તારા ભજનથીજ થાએ બચાવ, અવર કોથી નવ પામ!
શુદ્ધ સુચના સુચવે તુજને, કૃપા પંથ દરશાવે,
બોધ બતાવે સ્વર્ગ તણે એ, પરાણે કેમ પહોંચાવે?
શુદ્ધ બતાવી વેગળા ખસશે, હસશે છેલ્લી વારે,
સમજાવવાને ઘાંટો તાણ્યો, નવ ચેત્યો લગારે!

નીતિ બદલે ત્યારે બોધ સાંભળ્યો કહેવાય.

બોધ સુણ્યો તેં બુદ્ધો બનીને, જ્ઞાન ન આવ્યું દેશ,
કરણી તારી ભાઈ તેવી ને તેવી, ક્યારે બદલાશે દેશ?
કાન તો તેં મોઢળા કીધા, મન માંહે મસ્તાન,
બોધ સુણ્યો કે બેઝરી રહ્યો, કેમ ન આવ્યું ભાન!
બહેરા આગળ વાળું વાગે, સુર ન સુણે કાંઈ,
એવો નમુનો આ પણ જાણો, સુધારો નવ દેખાય!

સત માર્ગે ચાલો.

સાખી.

પાપ દેખું પ્રગટ સઘળે, પાપી પંથ પંખાય,
સત્ય દેવનો ગોન્વ જાણે, હનો ન હનો થાય!
“પાપ કરે એ પુતારે, ને ધર્મી એ ધુતારે,”
જગત બહું એવે નાંવ, પ્રભુજી પાર ઉતારે.
વિષ પીધેથી મોતજ નીપજે, અગિથી હો ગણે,
પાપ કરતાં કોણું ડરે છે? સાકો વેંલા વળે!
ફરવું વીરા મૂકી દઇને, જાઓ પ્રભુ પાસે,
ખ્રીસ્ત નામથી માર્ગો માફી, પોષાં દુઃખ સો નાસે!

અંતરની પારખ.

સાખી.

પાપ કીધાં તેં પામર પ્રાણી, ઉત્પન્ન કેત્તો સામે,
અંતર આરત્રીમાં એકીયું કરને, બીતર દુઃખ કેમ વામે?
અંતર તાડું મેવું ઘણું, સાફ કેમ તું કરશે,
પશ્ચાતાપરૂપ સાબુ ધોઈથી, યાચું સઘળાં ટળશે.
અંતરરૂપી કાંટો જાલી, પાપ તેજી તું વહાલે,
આશારૂપી લોલાં મૂકને, હું મેળવ્યો છે સાંસો!
શિકાર કર તું પાપ સિંહનો, ચોટ ખાલી નવ જાએ,
પશ્ચાતાપરૂપ ગોળી વાગે, સિંહ મુચ્છેલો થાય.
આરત્રીમાં તું મુખડું દેખી, મનમાં પુશી અંજો,
તેમ અંતરમાં જોઈજ લેજે, આતે એક છે તાંબો!

એ કળ ખરા દેવને માને।

માનજો, માનજો, માનજો રે, તમે એકળ દેવને માનજો ! ટેક.

જીવતા દેવને પરતો મેલીને રે,

મુંગી મૂર્તિ દેને શીદ જાવ છા રે. તમે....

પથર અને ચારને દેવ કરીને રે,

શા સાફ તે ગોથાં ખાવ છા રે. તમે....

ધરવાડાને જળગો કરીને રે,

ત્રંધુ ધરોને ગીત શું ખાવ છા રે. તમે....

કાકા તે દેવને કરજોડ કરીને રે,

માતાને મદે ણહુ જાવ છા રે. તમે....

અંબાજી, ભેચરા, વહોરાઈ ને શીકાતર રે,

જવાની તો ભોગે ધરાય છે રે. તમે....

ખોડીઆર, સારદા, મેલડી ને મશાણી રે,

જેવી જાનેઠ દેવીઓ પૂજાય છે રે. તમે....

સુરજ, તારાને તે દેવ કરીને રે,

અવળે મારો શું પ્રાપ્ત છા રે. તમે....

કરતા કુદતા તો દેવ પ્રમાણુ રે,

તેને શરણે તો જાનથી આવને રે. તમે....

જ્યુડી ને મોરો તે સૌથી રે,

તેને સુકીને ક્યાં તમે ખાવ છા રે. તમે....

જાજી તો તેને ખાંત ને પ્રેમથી રે,

ફાંસ ફાંસાં તે કોને કાઢાય છે રે. તમે....

આકીન એક રક્ષણું.

સાળી

ભવસાગરમાં ઈશ્વર આકીન, મહુબને ફોરનાઈ,
 નાવિકને ઢરિયા ત્રિપે, જેતો ધ્રુવ તણે આપારાં
 જેતી ગત નાવિક તણી, ધ્રુવ ભુલે જેમ થાય,
 આકીન ચુકે માનવી, ભવસાગર નવ તારાઈ
 શરત ચુકે જેમ નડ પડે, નજર ચુકે જેમ બોલુ,
 આકીન ચુકે માનવી, પગમાં તારી પ્રાણી
 આકીન ગયું તો કયા રહ્યા, આકીન મુઠા મોઢા,
 લશ્કરકા નાયક મર ગયા, ફીર લશ્કરકા કયા રહ્યા!

પ્રભુના માર્ગમાં ચાલો!

પ્રભુનો મારગ છે શુરાનો—એ રામ
 આંધા અંતો આવો વેલા, કરવા ખિસ્તનો મહિમા ભેને.
 ખરા મનથી સેવા કરે, આશીષ પ્રભુ દેશે ભેને.
 અંતર માંહે બોધ સુશીને, કુટેવ સઘળી કોઠા ભેને.
 તન, મન, ધનથી સેવા કરે, તારણ પ્રભુ કરશે ભેને.
 પ્રાર્થના આખા મનથી કરવા, ટેકજ મનમાં ધારે ભેને.
 પ્રભુ દેવ જે સૌથી મોટો, બીક તેની બહુ રાખો ભેને.

દેવગમાં બહુ પ્રેમથી જાણેને નેમ પ્રેરે દીલ ધારે જોને.

આખા મનથી પ્રાયશ્ચિત્ત કરે, પાપા સઘળાં નાસે જોને.

પાપ ફરીથી નહિ કરવાનો, નિઃશય મનમાં ધારે જોને.

પ્રભુ ભોજન મનથી લઇને, દેવનો મહિમા ગાયો જોને.

ખિસ્ત ઇસુએ આપેલું આર, ફટકા સહન કર્યા જોને.

કંટક મુગટ શીર પર પહેર્યો, વઢનાં ભારે વેડી જોને.

હાથે પગે ખીલા સહીને, ખૂસ પર પ્રેમે ચડયો જોને.

તારણ જગતું કરવા સાર, ભાવે મરણ પામ્યો જોને.

ત્રોજે ફીક્સ જીવતો ઉઠી, સ્વર્ગ તે તો ચડ્યો જોને.

તારણ તેજે જગતું કીધું હુંખ ઘણું વેડી જોને.

આ વિચારી એક દેવ લજજો, તારણ તે ને કરશે જોને.

ખિસ્ત પ્રભુનો મહિમા કરવા, હમેશ હેં. ગાયો જોને.

ધર્મની ત્રાતો હાથે કરીને, જીવતે તપજાવો જોને.

એક ખીલાથી સ્નેહ જોડીને, વેરભાવ સઘળો કાઢો જોને.

એમ કરેથી ઇશ્વર રાજ, જી ગી ૧ થાય નવી જોને.

સો ભકતોને ચોહાન મોની અર્થ ગુજારે વિનવી જોને!

પરમેશ્વર પાસે આશીર્વાદ.

પ્રભુ મારી સાંભળો વાણી રે, આકાશથી મોકલો પાણી રે—એ રાગ.

પ્રભુ અમ પર મે'ર કરોને રે,
દયા દીલ માંય ધરોને રે! ટેક.

છોકરાં છીએ અમે તમારાં,
સાંભળો અમારી અર્જ,
રહેમ લાવી પ્રભુ માફજ કરો,
અમ પાપ રૂપી તો કળ! પ્રભુ....

તુજ વીના કોણ બેઢી અમારે,
રક્ષા કરે હરનિશ,
સૈતાન યુક્તિથી સંભાળી રાખો,
શાંત કરો પ્રભુ રીસ! ”

પળમાં પ્રભુ તમે ધાર્યું કરો,
વળી એવા છો મોટા હેવ,
પાપને પંથથી દુરજ રાખો,
કાઢો ખોટી કુટેવ! ”

અમતકારો કહેતાં પાસ ન આવે,
માયાળુ છો મહારાજ,
ભુદિ અમારી ટુંક છે પ્રભુ,
પ્રેરે અમારી દાસ! ”

સહાય કરો ધણી સર્વ કામોમાં,

રહો અમારી સાથ,

અંતરને બાણનાર છો પ્રભુ,

બાણો છો સઘળી વાત!

પ્રભુ

શુના અમારા ધણા છે પિતા,

કહેતાં ન આવે પાર,

હયાળુ દેવા દયા કરીને,

માફ કરો આ વાર!

”

નીતિ, રીતી પ્રભુ સાફ રખાવો,

ઢીલ કરો બળવાન,

ચોહાન મોતી એવું બાણ છે,

ભુલીએ નહિં તમે ભાન!

”

સત વચનને બોધ.

સાખી.

‘‘ચોંટું’ ને વળી સસ્તું છે, મહા મુલ જેવું દામ,
કિંમત તેની તો નથી મુકી, એ તો જગતકર્તાનું નામ.
દેવ ભજનથી કોટીક તર્યા, ને કોટીક તરણે બોધ,
જારણનો પંથ વેગળો મુકી, ક્યાં ગયો અંધવાઈ ?

સંસારી કાંદો છોડી દઇ, ચેત ચેતન થઈ વીર,
 કહણ પડે નો ભાઈ મારા, ઘણીજ રાખેજે ધીર!
 દોલત, પરિવાર, ધન લાંડાર, આ જગ સ્વર્ગના સમાન,
 એ તો નહિ ભાઈ રહેવાનાં, જેમ ખરી નાચે છે ખાની
 કાયા કારમું રત્ન સમજી, માનવી મરોડમાં મરડાય છે,
 સ્વાદ મુકી મીઠાશનો કડવાસમાં ખરડાય છે!
 મીઠાશ એ તો પ્રેમ છે, કડવાસ સર્વે વેર,
 મીઠાશ સર્વે ચાખી લેને, કેમ ચાખો છો ઝેર!
 સાંજ પડે સુરજ આથમે, તેમ આ દેહનો કાલ,
 હમણા નહિ તો પછી, આજ નહિ તો કાલ!
 લાખો લાખ ચાલ્યા ગયા, આપણુ જઈશું કાલ,
 વિચાર કરને માનવી, આતમનો શો હાલ!
 દેહ પડશે આતમ જશે, શો જવાબ ત્યાં દેશે,
 એક ઘડી પણ બાકી નહિ રહે, પણ પળનું લેખું લેશે!
 તું બાણ છે જે જાનોમાનો કડું છું કોઈ નહિ લાગે,
 જાનોમાનો તો તું માણસમાં, દેવ ઘટઘટ નિહાળે!
 મોટાએ મોટાઈ મુકી, નીતિનો પણ કરવો ખ્યાલ,
 ઉંચ સ્થાને ખેસી ગયા, માટે તેથી થયા શું ખ્યાલ!
 જગત વખાણે, જગત કુલાવે, ખેસાડે તાડને માથે,
 આવે નહિ કંઈ કામ એમાંનું, કરતુકજ છે સંધિ!

ખડે કહે એ દુશ્મન સરખો, દેવ લોગવશે બારી,
 માખણની આશા ક્યાંથી રાખો, જ્યાં વલોવાય વારી
 ભૂવન ભોખન મનુષકા, જેસા માલણકા ફૂલ,
 એર બાળગરકી બાળ, જે આખર ધૂળકી ધૂળ!
 કયા ધનકી ભાઈ સાદ્યબી, એર કયા ખંધુકી ખેલ,
 ફાની જગ તો એસો દીસે, જેસો બાળગરકો ખેલ!
 સાધુ થઈને જટા વધારી, જ્ઞાનભેદ નહિ પાયા,
 એસા ભપકા કયા કરનેકા છોને ભભુત લગાયા!
 બોધક બિચારા બકબક કરતા, શ્રોતા જ્ઞાન નહિ પાવો,
 બહેરા હોકર ખેઠ રહો, તવ કયા કરનેકું આવો!
 દેવળમાં ક્યાંથી દેવ ઢગલો, નહિ જો મન મુકામ,
 પ્રભુ તો ભાઈ સઘળે હોય છે, વિશેષ દેવળ ઠામ!
 ભાગ્યએ જન નીકળ્યો, ક્યો ધામ તમામ,
 નહિ જો ભક્તિ હૃદય વિષે, ખોટી થયો ઘેર કામ!
 હાજી બનકે હજ કીયા, ફીરા મદીના મક્કા,
 અંતરને હજ નહિ પાયા, તો ધન ખોયા એર ધક્કા!
 જમુના ના'વે, કાશી ના'વે, દારીકા ફીર આવે,
 અંતરને નહિ સ્નાન ક્રિયા, તો પાપ કેસે જાવે!
 ભવલ જનકે લગાવે લાતો, ને ફૂલ પધરાવે ગંગ,
 કરણી વીણુ જો જન મુઓ, તો ક્યાંથી સંતનો સંજ!

છાંસ કે ખાસી જન ગયે, ચોર ઘોર ઉપર દોડે ગઈ,
 આદમાં તો ખીર પકાવે, એ મોટાઈ મહિમા કહું!
 ક્યારે મરે તે પીડા ટળે, એવી બેટાઓ મનમાં આશ,
 મશાલેથી જૂમ પાડતા આવે, એ તો લોક લજવણું ખાસ!
 સાધુ બનકે જટા બદાઈ, લગાઈ લલુત લંગોટ,
 દીલ લલુત બે નહિ લગી તો, એ વેશ માગી આવ્યાને લોટ!
 મુની હો કર મુખ બંધ કીયા, ચોર બહારસે બને ઓત ખાવા,
 દીલને મૌનવૃત્ત નહિ પાયા તો, એ વેશ મેવા મિઠાઈ ખાવા!
 અન્ન ન જમે આવો દુધાહારી, દૂધા સખી ઓત લાવે,
 આહાર કરે કોઈ કોઈ મનુષ્યનો, પર નારી લઈ જાવે!
 ભક્તિ બતાવે, દીલમાં તાણે, જપ માખા બહુ મોટી,
 બાહ્ય વેશ તો સાચા સંતનો, અંદર દાનત ખોટી!

પરમેશ્વરના માર્ગમાં મનુષ્ય ધીમે છે!

પદ્ય

ઓ મનુષ્ય મનડું ચેલું, તું પ્રભુ લજન કર વેલું! ટેક.
 ભુંગળ તણે તું નાદ મુણીને ભર ઉંઘમાંથી જાગે,
 પ્રભુ ભક્તિનું મધુર ગાયન કડવું તુજને લાગે રે. ઓ....
 સારંગીનો તો સાદ સુણવા કાન શીત છે તારા,

પ્રજા મેઘ સાંભળવી નહતે ડોલાં ચારે બાધ મારા રે. ઓ...
 ભાંડ ભાવધ, બેપાની સાફ કેડ કસી તું બાંધે,
 પ્રજા મંથમાં મગધં ભસ્તાં મૂળમાંથી ના સાંધે રે. ઓ...
 ઠાપાળનો સેરો નેવા ડમરાં બાંધે તું પ્રીતે,
 સંત સમાગમ કરવું તુજને સાલથી અદૃષ્ટ વીતે રે. ઓ...
 પ્રજા જજનમાં ફેફ બેસે ને આતમચન્દ્ર ને ફરતા,
 જગન્ના કલામિતે અગામી કયાં તો
 ધ્યાન કેવું તમે ધરતા રે. ઓ...

પ્રાણીઓ સાથે કંઈ આવવાનું નથી.

પ્રાણીઓ બહુ લેને કીરતાર—એ રાગ

જગતમાં બુદ્ધિથી લે જોઈ, તારી સંગ ન આવે કોઈ! ટેક.
 સાથી સંસી રહેમાં પ્રાણીઓ કરી લેને રે વિચાર,
 તે પણ તારે ઝુકીને કોઈ વાર

ત્રીકળવું પડશે બાર!

જગતમાં....

બળવી, સામવી તો પણ એ તો સાથે નવ આવે,

રૂંગે જોને રાત્રી બનેલી

મૂળ લેખી મૂળ યાવે!

જગતમાં....

કુળે કળીલો, પરિવાર, પુત્ર નથી, ને કોઈ સંધાવી,
ચારે બાબુથી લેગાં વળીને
વેગળાં કુટશે છાતી! જ મં....

ધન લંડાર તારા લેગા કરેલા, એલીવાડી, ધસ્તાન,
એ સર્વે તો પડયાંજ રહેશે
જેને લાઈ એક વાર! જગતમાં....

દાન ધર્મ તારી સાથે આવે, ને લજિત તુજમે તારે,
પ્રભુ લજન વીણુ આ દુનિયામાં
જમડા બુધાં મારે! જગતમાં....

સાંકડું મન.

૫૬.

અરે આ સંસારી જીવડા,
તું રે તારૂં આ જોઈ લેને તપાસી! ટેક.

આપ ઇચ્છાએ આદિત ન પાળે, ઉંમર જીવે સોમ સેવે,
હજાર ઉપાય છો કરે માનવી,
નેવનાં પાણી તે નેવે! અરે આ....

હેયાં, દાનેમાં પાઇ ન દેવે, અવળો ઝાંધાઈ હ'ડ વેઠે,
મમત, કેદમાં અંધ બનીને

પાટા બાંધે પેટે!

અરે ઓ....

મુઠી આપતાં મુખ મરડે ને ઘાંચ મણની ભાવે,
કણકણ કરીને ટોળે કરેલું,

જીટ ભરીને જાવે!

અરે ઓ....

લોભ કરીને પ'ડ ન પોશે, મુખે સવામણ તાળું,
વારસ તારો ન્યાલ થાશે,

જે છાનું રહેથી લોપાળું! અરે ઓ....

પાણી પાતાં પેસે બેસે ને છાશ આપતાં છણકા,
જગ છેતરવા જપ કરે છે,

ફેરવે મોટા મણકા!

અરે ઓ....

નીતિ, રહેણી, કહેણી, સઘળું સાફ રાખ થઈ આધુ,
જગ જંજળ નહિ આવે સાથે,

નહિ આવે તુજ ખાધું!

અરે ઓ....

જગ છેતરવા કામ ન કરશો, રાજી રહે સતયુર,
શિખામણ આ સુધારાની,

મત માનતો જુર!

અરે ઓ....

ના ભજવાનાં બહાનાં!

મને હમણાં નથી નવરાશ, મને હમણાં નથી નવરાશ;
ગુરુરાજ, પ્રમુ ગુરુ તો ઘડપણમાં ગાઈશું. ટેક.

મને પરણવાનો ઝાઝેરો કેડ, કઈં ઘંઘામાં હું દોડાદોડ! મને.
મારે માથે દેવાનો તો બોજ, તેને વાળવા મધું છું હું રોજ. મને.
મારે રહેવા તો કરવું છે ઘર, મારે ઉભો તો કરવો છે વર. મને.
દીધો પરણાવી આ સાલે એક, હવે આડી તો છે નાનો છેક. મને.
હાય, રંડાયો મોટો ઘર જોગ, આ તો પંતા જનમના લોગ! મને.
મને આવી વેપારમાં તો ખોટ, મારી ચારે તો ભારે ચોટ. મને.
મુઆં ટાસો ને ડાચી સાથ લોકો મોટી કરે છે વાત! મને.
મારે નાતમાં મેળવવું નામ, પાસે નથી ખોટો એકે દામ. મને.
મને વળગી છે ભારે જંગલ, રાત દિન મને તેની છે ક્ષાળ. મને.
મારે અપૂરાં રહી ગયાં કામ, હવે બાવાનું થયું સ્વધામ! મને.

મરણ પાસે છે માટે ઇશ્વરને ભજવો.

અરે તારે માથે છે 'પાપનું' ઋણ રે,
ઉંઘ તને કેમ આવે! ટેક.

તારી પાછળ ભમે છે કાળ રે, ઉંઘ....
તારે બાવાનું એકાએક રે, ઉંઘ....

તારા ખાતામાં છે ઘણી ખાટ રે,	ઉધ....
તારે દેવો પડશે ત્યાં જવાબ રે,	ઉધ....
નથી છાતું કરતુંક તારું કાઈ રે,	ઉધ....
જેવું ઉપર એવું નથી માંદા રે,	ઉધ...
તારી કજેતી તો ત્યાં થાય રે,	ઉધ....
તારા કાળા તો ઘોળા થાય રે,	ઉધ....
તારી જોડેના ચાલ્યા જાય રે,	ઉધ....
તારા એવા તો થાશે હાલ રે,	ઉધ....
જન ભાવે તું તો ભગવાન રે,	ઉધ....

મનુષ્યનું લેખું.

ગઝલ

લેખું તો ક્યામતે લેશે ઉત્તર તું શો ત્યાં દેશે!
અનીતિ ચાલ મુકી દઈ, મુનીતિ ચાલ શાળું થઈ.
કહું છું વાત આ ભારી, કરી લે અંતની ત્યારી.
ખાલી જો હાથથી જાશે, ઘણેરા માર ત્યાં ખાશે.
નથી કો સહાય કરનારો, નથી કો હાથ ધરનારો.
ખડો તુજ જીવ ત્યાં થાશે, પંગપગ લેખું લેવાશે.
નહિ કરુંક ત્યાં છાતું; નહિ તો ચાલશે બહાનું!

નહિ, ત્યાં મુખની માઝા, અદલ જ્યાં દેવ છે રાજા!
 દર્પણની પેઠે દેખાશે, નહિ કંઈ ગુપ્ત રહી જાશે.
 નહિ તો ચાલશે ઈન્કાર, જ્યાં તો ખુલ્લું છે તલભાર!
 નહિ તાકાત વદવા બુઠ, ત્યાં તો જવાબ દેશે પુઠ.
 ત્યાં તું મુખ કરશે અંધ, ને વળી આંખ કરશે અંધ!
 અહીંની આખરૂં ને વગ, એ તો બાણ જીવન લગ.
 નહિ તુજ ધન આવે કામ, એ તો રહી જશે આ કામ.
 ત્યાં તો કરણી પૂછાશે, વિના તે ખૂબ ચોલાશે.
 અદલ ઈન્સાફનો કાંટો, જરા નહિ માનશે રાંટો!
 કરી લે ખાજ આ ભયમાં, પછીથી શું કરી શકશે?
 વિચારી ચાલો નર નારી, નહિ રહે ઓસવા ખારી!

ભક્તિ ઉપદેશ.

આ તન તંબુરામાં તાંત વાગે, શું રે ઉંઘે જીવ તારે,
 ભજન કરી લે ભાવે પ્રાણી, નહિ આવે જન્મારો! (૨) ટેક
 જોઈ લે મનદું રકત મસુમાં, ઉપાય હાથ છે તારા,
 કાયામાંથી જન્મ જીવ નીકળ્યો, શું રે થાશે ભાઈ મારા! (૨) આ....
 ધોઈ લે તારો અંતર ઘાગો, વિપત તુજને પડશે,
 ફાલ વખત છે ધોઈ લેવાનો, પછી ઘણું તું રડશે! (૨) આ....

કાયા તોરમાં અવળો ચાલે, નહિ જો ૨૨ કત્તાની,
 એક વખત તો એવો આવે, નીકળી જશે મરતાની! (૨)આ....
 ભક્તિથી તું લાગે આવો, મોજ શોખ બહુ મા'લે,
 એક દિન એવો આવશે રે, તને ણાંધી રૂંધીને ઝાલે ! (૨)આ....
 ગલરામણ તુંને થાશે ઘણેરી, હવે જીવ શું કરવું,
 ભલું આહિ જો આપ જીવનું, આ જીંદગીમાં કરવું! (૨)આ....
 મોઘ છે રે આ શીખ દેવાનો, મુકી દે ને ઢીંગાળું,
 જતા ઉપાયે શીદ ખુએ છે, મળુ નામરૂપ નાણું! (૨) આ....

જગતને બતાવવા ભગતનો વેશ

પહેરવો બસ નથી.

સાખી.

આપ સ્વરૂપ જોણે ઓળખ્યું, વૈરાગ પહેરાયા મનકું,
 જમ દીલકા ખુલ ગયા, તો કયા સોંગ કરેકા તનકું!
 માજા હસ્તમાં કયા કરે, જો મન બહાર બહાર,
 પારા ઉપર પારો પડે, લેવા કે દેવા લગાર!
 દીલું કીધું લલાટમાં વચ્ચ વૈરાગી ધારે,
 અંતર વૈરાગ જો નહિ લાગ્યો તો વેશ કયું કર તારે!

જમાનામાં કૌતુક.

સાખી.

ઈ નથી હોંડે ને હકથી ચાલે, દુશ્મન તેના ઝાઝા,
 ચા જમાનામાં ટાવતરાં ચાલે, નથી ભલાની માઝા!
 ગરજ સાધવા બાપો કહે છે, ચને સરે આમાવળીયો,
 પ્રમાણ સાચું દેખી લેજો, આ જમાનો છે બહુ કળીયો!
 બેટો થઈ બગલમાં પેસે, ગરજ સાધવા સારૂ,
 ગરજ સરી કે ઘોડે ચડયો, પકડી જોજો વારૂ!
 ગરજ મીઠી ખાંડ છે, સરે સ્વાદ ન છાશ,
 મતલબસાધુ જુહું મોતી, ક્યાંથી ઉપકારની આશ!

ભંગીન મન.

(ક્રમ)

સાંભળો દેવા અર્જ, ચાચતાં થાકજ લાગી,
 દીન દયાળુ નોય, દાસની ભૂખ ન લાગી!
 મન મારું અકળાય અર્જ મુજ વ્યર્થ ગણીને,
 કાન કર્યા તમે બંધ, એવું તો સહેજ લાગીને!
 સાંભળો સમર્થ દેવ, સંતાપ તમે ટાળો મારો,
 હવે નથી ભગવાન, તમ વિષુ મારો આરો!

દિન પર દિન મન શુષ્કં, હર્ષનો નાશ થયો છે,
જેહ આશા અંકુર તેહનો લય લયો છે.
હવે ક્યાં દોડું દોર, અવર સમર્થ ન દેખું,
અધમ જાને હું જલ, તમ આગળ શું લેખું!
આશા પુરો અવિનાશી; હવે કેા પાસે જાઉં.
નથી મુન્યનો પરતાપ, જે તમને ખતાવું!

તૃષ્ણા મુજ કીરતાર, નથી અંજાણી તમને,
શું કહીએ ભગવાન, તમે જાણો છો અમને!
આકીન તો તમ માંચ, ધાળી છે જેવુંય તેવું.
નહિ પુરો જો આશ, તો તો કેટલું મલેવું!
ટીકા લોકેમાં થાય છે, નથી ભગવાન મારા ભણી.
સાંભળો સમર્થ દેવ, મને આશા છે તમ તણી!

દુનિયાદારી.

છાપા.

દુનિયાદારી જામ, તજવી ભારી જનને,
મોત સમ લાગે હાય, વિરજા કરવું મનને.
મુકે ઘરેણે માલ, દેવું પણ ભારી દાખે.
લોક લલજની કાજ પગ પાછો નહિ રાખે.
દુનિયાદારી કેરૂં ચડી જો મમતી જનને,
કરે નહિ દરજાર. વેચે વહાણાં જનને!

વેચાયાં ધરખાર, દુનિયાદારી રાંજે,
 વેચાણી ધર નાર, દુનિયાદારી રાંજે.
 છાડ્યાં કંઈએ ગામ, દુનિયાદારી પેટે,
 દુનિયાદારી તોર, તે કેમ બેસે હોટે.
 દુનિયાદારી થકી લિખ પણ માગે કોઈ,
 દુનિયાદારી ભાઈ, નાશ કરતી તો બેઈ!

દેશેા નહિ કોઈ દોષ, દીકું એવું આં દાખ્યું,
 ભથી છાપ્યાની માંય લેખકે બીજું લાખ્યું!
 બને છે એવા ખેલ, દેખે છે શાણા જાતે,
 રૂએ છે મૂરખ જન, પછીથી દા'ડે રાતે.
 દુનિયાદારી લક્ષ્યમાં, લહેરી થઈ ગાંડો થાય છે,
 દુનિયાદારી દુઃખથી, જાતે તે પરતાય છે!

જગતમાં સગાઈ સ્વાર્થની છે!

પ્રાણીયા બધા લેને-એ રાગ.

સગાઈ તો સ્વાર્થ તણી જગ માંય, નહિતર લેવા કે દેવા ભાઈ! ટેક.
 રળિયો પુત બહુ વાલો લાગે ને ઉડાઉ ભુડા ઝેર,
 વંદેલ છેકરો માતાપિતાને લાગે છે દુશ્મન પેર! સગાઈ....
 ગાંઠે ગરથ તો સગુ ધણેરું, ખાલીને કાઈ નવ પુછે,
 કાકા, મામા તો સગા સ્વાર્થના, સ્વાર્થ સૌને ખુચે! સગાઈ....
 ફાઈ, કુઓ સૌ ફાલવા ફરે, વળી ભાઈબંધ તે પણ ખાવા,
 સ્વાર્થ રહેલો સૌના અંતરમાં, સ્વાર્થ સગાઈના દાવ!! સગાઈ....
 રાંડેલો દીકરો ભારે પટે અને રાંડેલી દીકરી સારી,
 ભેઈલેભે ભાઈઓ બુકેતકરીને આ જમાનાની બદિહારી! સગાઈ....
 થોરીયો ભાઈ ને ખરસાણી બેન, એ તો સ્વાર્થજ સાધવા સાડ,
 પાતાની ગાંડનું ભેડવા બેસે એવા તો કાઈકજ વાડ! સગાઈ....
 સ્વાર્થ ભાઈ, ને બેન છે મતલબ, ભેઈલેભે જગ માંય,
 સ્વાર્થ વીના જે ભલું કરે છે એવા તો કાઈકજ ભાઈ! સગાઈ....

ખરું ખરું કહેવું બસ નથી.

સાખી.

ખરું ખરું સૌ કો કહે; ખરું કરનારા કોક,
ખરાને તો વિપત પડે, બાણો સર્વે લોક!
વિપત જગતથી પડે, ભુડો આ સંસાર,
ભુડો ભુડાઈમાં લજ્યો, જેમ ઘીની સાથે કંસાર!
સાંભળવાને સૌ ઉતાવળા, કરવાને તો કોઈ,
સાંભળે દોડો નહિ વળે, વગર કરી તો જોઈ.
જ્ઞાન તો ગાદલાં ભરી વગર મુલે વેચાય,
પણ સંસારી સમજે નહિ, એ તો ફેકટ જોયાં ખાય!

દેહ ફાની છે!

ઓ લેરી ભવડા રે, હવે આનું તે કેમનું થાય! દેક:

સાખી.

૧ વરણાગીમાં તું વાંકો હીંડે, જોબનનો મઢ નહિ માતો,
એક દિવસ તો એવો આવે, તારો રંગ તો નહિ રહેરાતો! ઓ....
કાયા તારી જોખું બનશે, હાથ, પગ નબળા થાશે,
ઉઠ જોસની આંટી પડશે, પેલા રસીયા તો ચાલી જાશે!

જીવાનીમાં તને ભેર ઘણેરું, પટીયાં પાડી ચાલે,
 એક દિવસ તો એવો આવે, તને ઉલો કરવાને કોક આવે! ઓ....
 સમજ લે કામ્યા ફાની પળમાં, દવા એકે નહિ લાગે,
 કાયાના તોરમાં અંધ યાનીને, અરે શું મુખાંઈમાંથી નવ જાગે! ,,

સાખી.

માટી મહેલકા કયા ભરોસા, પળમાં પડ સર જાય,
 મૂખ જનને બહુ મસ્તાની, આખર તો પસ્તાય!
 જેસું જળ ઝાકળ તણું, જેસો સ્વપ્ન આહાર,
 એસો મામલો જીવ કાયાનો, આખર તો હોનાર!
 મોટા મોટા કહી ગયા, નજરે દેખીએ સહી,
 જંજાળમાં જીવ લપટાયો, સંસારી માને નહિ!

છાપો.

રહે ન દેહનો રંગ, રૂપ એવું ને એવું,
 ત્રીસ ચાળીસ બાદ ભેઈ લો ડોસા જેવું.
 પડવા માંડે દાંત, ડાચું દેખો બોખું,
 જખરજસ્ત આ દેહ, તે તો નખળું બોખું!
 કેશ કાળા ધોળા બને, ચરણ પણ ચાલે નહિ,
 લડપણ આવે જીવાનને, ઇંગ્તાસ બે જીવે સહી!

દેહ જવાની જરૂર!

જાય, જાય રે, જીવાની, દેહ આ તારી! ટેક.

મૂઠ થઈને બેઠો શું ગમાર,

ઝાઝો માંડ્યો તેં ઇશક વેપાર. રે, જાય....

જરા પ્રભુનો હર ના રાખ્યો,

હાથે કરી હીરો કૂપ નાખ્યો! "

નથી સંસારમાં કંઈ સાર,

ફાની પૈસો અને પરિવાર. "

સૌ રહી તો જાશે આ ઠાર,

તને પરશે ઝાઝેરો માર! "

અઝકડ થઈને મૂરખ શું ચાલે,

અહંકારે વળી શું ફાલે! "

રાજા રાજ તો તજ દેશે,

દામ દાટયા તો બહુના રહેશે! રે, "

નહિ લઈ જાશે સાથ કાંઈ,

બધું રહી જાશે ભાઈ આંહી! "

ભાવે ભજો પ્રભુને ભાઈ,

સાથ આવે કશું ન કાંઈ! "

માટે હૃદયમાં ભય સૌ ધરજો,

નામ પ્રભુ તણું તો ઉચ્ચરજો. "

દાસ આશ્રિત ગાયો ગીત,

સૌ ધરો પ્રભુ પર પ્રીત! "

જરૂર મરણ!

કાયા તારી કંચન જેવી, થઇ જશે માટી માટી,
પાંજરીઉં મેલીને પંખી

ઉડી તો જશે રે જરૂર! ટેક.

કૌરવ, પાંડવ ક્યાં ગયા, ક્યાં છે હરણાકંઠ રામ;
ક્યાં છે રાવણ લંકપતિ,

ક્યાં છે જગની માય! પાંજરીઉં. ૧

રાજા રાજા ખોત ગયા, ગયા ધનવંત નિર્ધન લોક;

ક્યાં છે અમરનો દાખલો,

દુનિયા સઘળી ફેક! પાંજરીઉં. ૨

શેઠ, શાહુકાર, પંરિત, પુરાણી, જેણે ગુફામાં ધરખનવાયા;

સાથ સાથ સળ ચલ ગયે,

જીન્હોને મુછોપે લીંબુ ઠરાયા! પાંજરીઉં. ૩

જોગી, જતી, તપીયા ગયા, ગયા સાધુ, વેરાગી;

ત્યાગી ગયા ભોગી ગયા,

જોને પંખી તું જાગી! પાંજરીઉં. ૪

ઉમે તેનો અરત છે, કુલે તે કરમાય,

મરણ જીવન પ્રાણી માથે,

માટી માટીમાં જાય! પાંજરીઉં. ૫

સંગતની અસર.

(છપ્પા)

સંગતિએ ગુણ જાય, ગુણ પણ નીપજે સંગે,

ખીચડી જેમ લેખાય દાળ જે ચાવલ અંગે!

ગધાંવ પાસે ગાય, નહિ ભુકે પણ ભરકે,

અન્ન વ્યાઘ્ર પાસ, પેટીમાં પણ થડકે!

જેમ ગંગ નીરને પાસ ખાળનો ખારો ખેસે,

તેમ સંગતિનો રસાવ, સંગતિવાળો લેશે!

અગ્નિ સંગે ઘટ જેતામાં પીગળી જશે,

ચુંબક સંગે લોહ, આકર્ષણ તે ગમ થાશે!

વંઝા સંગે પુત્ર દુઃખ તો સઘળાં વામે,

લજ્જામણી સંગે સ્પર્શ, પાંદડાં સકેચ પામે!

તેમ સંગતિએ કંઈક સુધરે, સંગતિએ પણ ખગડે ખડુ,

સંગતિનો તો સાર, ઇશ્વાસ જળરો કહું!

સાચા સંતનો સંગ કરવો.

કર સંગ તું સાચા સંતનો રે, પેલા જીઠાને હડસેલી કાઢ

હવે નથી ખાળકે તું ધાવણો રે! ટેક.

સાખી

લાંબું ટીલું લલાટમાં, ખેરખો હાથમાં ખોટો,

નહિ વેરાગ જેમન વિષે, તો દોંગ લગાયો ખોટો! કર....

માંજે પીને ઝગન ચલાવે, રાખ લગાવે અંગે,
નથી લાન જેને પોતા તણું, કેમ સુધરીએ તેને સંગે! કર....

પ્રયોગ કરીને જોત પ્રગટાવી, બાવો લોળાને ભરમાવે,
તપાસ કરોજે ચિત્ત દહને, તો લોપાણું નીકળી આવે! કર....

ટીલાં દેખીને ભગત ના લણડો, જગત બની છે ઘેલી,
તપાસ કરોજે જરા મન દેધને, એતે રાગત રમે છે કે મેલી! કર....

દોસ્તી કરવી તો જન સુજનકી, ના દોસ્તી તે કેસી,
છમાસ સુધી સંમરે સેવ્યો, તોએ નીકળી રૂંજેસી! કર....

ઢાડ પીને નામ બગાડે, વળી ને આનું કરે પાણી,
એવા નરનો સંગ ન કરીએ, એમાં ધાવાની ધૂળપાણી! કર....

રંડી બાણ રમે જે હાનો, નીતિ જેની ખોટી,
સંગ ન કરીએ એવા જનનો, એતો લાવે આફત મોટી! કર....

પર નારીને બેન સમજવી, રનેહ ખોટો ન ધરવો,
આપ નીતિ સુધારી લેવી, સંગ જોઈને કરવો. કર....

બાણી બુંલ ખોટું કરશે, ખતા ઘણી તે ખાશે,
સતો ભાઈ તમે બાળવી ચાલજો, દોહસં હાંચી થાશે! કર....

શાંતિ વિષે.

છપ્પા.

શાંતિ વિણ બેંક માગ, મુખ કેમ માનું મનથી,
હોય શાંતિદાસ નામ, શાંતિ નહિ બાણું તમથી.
શાંતિ વિણ કંસાર, એકથી વેશજ સારી,
શાંતિ વિણ સંસાર, બોધ લો નર ને નારી
શાંતિ વગરનાં શિષ્ટાચર, પુરી; કડવાં વીખથી બાણુને,
શાંતિ સમું નહિ મુખ હો, શાંતિ લાવથી માણુને!

શાંતિ હોય તો મુખ, દેહને આતમ વિષે,
શાંતિ વિણ મુકામ, રાગુની ભુંડું દીસે!
શાંતિની દુકાન, જગત્માં કયાં નહિ લાગો,
વેરભાવ ને કપટ, જન માં દીલથી ટાળો.
શાંતિની દુકાન એ માફ કરનારું દીલ છે,
નહિ શાંતિ જે મન વિષે, ત્યાં માફ કર્યાંની દીલ છે!

ઔચિત્યાર વિષે.

છપા.

કરનાર જારી કામ, એક દિન પ્રાણજી ખુએ,
 કરનાર જારી કામ, શરીર ઘોળી પેક ધૂએ.
 કરનાર જારી કામ, તેને દુઃખી જાણે,
 કરનાર જારી કામ તે પશુમાં લેખાણે.
 વળી જારી કામ કરનારા, તે સુખી નવ થાય છે,
 જારીને તે જોખમ છે તે તો માર જખરો ખાય છે!
 પરનારી શુ પ્રીત, એતો આદમ ખોટો,
 પરનારી શુ પ્રીત, એતો નીચ, હોય જો મોટો!
 પરનારી શુ પ્રીત એ નર જાણે ચાર,
 પરનારી શુ પ્રીત એ મરવાનો ઠાર.
 પરનારીના પ્રેમમાં, માનવી લેલો થાય છે,
 પરનારીનો સંગી, તે તો માર્યો જાય છે!
 દેખી આ દુષ્ટાંત દેહના મારજ વિષે,
 જ્ઞાની, ખુદિવાન દિન ને રાતે બીશે.
 હુંકમલંગથી થાય દેવને કોધજ લારે
 શિક્ષા દે જગ માંય ને વળી નરકે મારે!
 સમજી ચાલો ચાણુ બની દેવ લેખું લેનાર છે,
 ઈંદ્રિયો વશ રાખો લાવથી, ઇનામ તે દેનાર છે.

પ્રેમ વિષે

છંદા.

પ્રેમ બનાવે અંધ, પ્રેમથી કાયા અપે,
 ૧ પ્રેમ કરે શુદ્ધતાન, પ્રેમથી અંસુ ઝરપે.
 પ્રેમ પોઠે વન, પ્રેમ તો ભોજન ત્યાગે,
 પ્રેમ ન સુએ ભરનીંદ, પ્રેમ તો રાતે જાગે.
 પ્રેમરસ સાકરથી ગળ્યો, સ્વાદ આખે એ બંધે,
 પ્રેમરસમાં મનુષ બળદીઓ, ભાર અણતોળ્યો તાણે!

પ્રેમ ન જુએ જાત, પ્રેમ આખરૂં નવ દેખે,
 ઘોળે દી સુર્ય માંય, પ્રેમ તો રાતજ પેખે.
 પ્રેમે ગળે બહુ દેહ, પ્રેમ ભજિ પશુ ભુલે,
 પ્રેમ થકી જગ માંય, હાંદી ચડે પર ચુલે.
 પ્રેમ એ તો પ્રેમજ છે, પ્રેમમાં જોડાં જોડાય છે,
 ૧ પ્રેમમાં બંધાયાં માનવી, પ્રેમમાં વખોડાય છે!

ઇશકની કહાણી.

ગઝલ.

ઇશક છે જેનો પ્યાલો, પીયો તે ખૂબ પડતાયો,
 ઇશકમાં મમ થઈ લાગા, ઘણું તો જીવ ખુએ છે!
 ઇશકને જાત નહિ કમજા, ઇશકને કિન સુકે રાતા
 ઇશકને નિંદ નહિ રાતે, ઇશક છે દુઃખી ખડુ વાતે!
 ઇશકને જીવ નવ લાગે, ઇશક તો આગમાં લાગે!
 ઇશક દેહદોટ દરિયામાં, ઇશક તો લાજ પરિયામાં!
 ઇશક તો સાપને ગાલે, ઇશક તો સુગીએ મકાલે!
 ઇશક તો મોતનો ફંદો, ઇશક તો ચોરીનો ધંધો.
 ઇશકથી દેહ લેવાયે, ઇશકથી ઝેર દેવાયે!
 ઇશકથી જાત ધનને ગ્રાસ, ઇશકને શીર છે ખડુ ગ્રાસ.
 ઇશકનો દેહ જ્યાં હોયે, નહિ ત્યાં જીવ પણ તોયે!
 ઇશકના ખેલ જો દરશો, વીના તો મોતથી મંરશો!
 ઇશક સંતાનને મારે, ઇશક નવ કોઇને તારે!
 ઇશકને ખાંડનું લોજન, લાગે લાઈ છાશથી ખાંડુ!
 ઇશકની વાત ખડુ ભારે, વર્ણવતાં જીમ તો હારે!

ધણી ધણીઆણીમાં સરખા સરખી બેડું ભાગ્યેજ હોય છે.

છપા.

નર જ્યાં સજિવાન, નહિ ત્યાં નિર્મળ નારી,
નર જ્યાં શાંતિવાન, નારી ત્યાં કદેશ કરનારી.
નર જ્યાં મહા શુભવાન, ત્યાં તો ભુડી નારી,
નારી જ્યાં નેકી હોય, પુરૂષ રમનારો ભરી.
બેતાં આ જગત વિષે, શું કહું બાઈ કચી,
તપાસ કરતાં માલમ પડે, જે સરખા સરખી બેડ નથી.

શુભ નહિ ત્યાં રૂપ, રૂપ ત્યાં શુભ ન બાળું,
ઉત્તમતા દેખાય, ત્યાં નીકળે લોપાળું.
હસ્તું વદન દેખાય, કપટ ત્યાં દીક્ષમાં બેડું,
આજી લપટા કાળ, માનવતું મનડું મોહું,
ખંનાવ આંદો દેખી ઠરી; મનુષ મન મુઝાય છે,
જમાનો એવો આવ્યો, જે પાખંડી પુણ્ય છે.

મરણની દવા નથી.

છપ્પો.

મોત મનુષ્યને માર, મોત નવ ખીએ કોથી,
કેને મોત ચ જાણ, નથી જો વાંચી પોથી!
ઘરડા ને જુવાન, રંક કે રાજા હોયે,
રક્ષા થતી દિન રાત, મરતા દીઠા તોએ!
મોત શરમ રાખે નહિ, લાંચ પણ એ દેશે નહિ,
નથી દવા ભાઈ મોતની, જાણો છો સૌકો સહી!

સાખી.

મૃત્યું તું મોઘું છે, માગે તેને નહિ મળે,
અકાળ, ખિચારા, શોખીલા, તેને આવી ગળે!
રસ્તો તારો જાણત તો, બાંધત મજબુત કોટ,
પૈસા વીણુ ગરીબ જનો, મુકત જખરી દોટ!
નહિ ખખર તુજ આવ્યાની, ઘણા ઘણા છેતરાય,
લખપતિ ને રંક જન, એક સરખા સૌ બાય!
મૃત્યુ સૌનો અંત છે, મોતે સૌનો પાર,
મોતે તો વળી લલ લલારે, ખવડાવી જખરી હાર!
મોતની ખીક સૌને ઘણી, મોત જો માનવી થાત,
કોઈ એથી ખીહત નહિ, મારત પોતાને હાથ!
લાંચે જમડા પાછા વળે, તો ધનવંત તે કેમ મરે,
છત્રપતિ છત્ર દાખવે, છત્ર પર છત્ર ધરે!

મરણને સાર ડાણ તૈયાર છે!

સાળી.

મધથી મધુર આ જગત લાગે, ને મીઠું સાકર કરતાં,
લિખ માર્ગને બહુ પેટ ભરે, પણ ડાણ છે પુરી મરતાં!
ને રહેવાય તો કદી નવ છોડે, જગ જીવનની જાળ,
જગ જીવન પર કુદિશ નહિ તું, સઘળું આળપ'પાળો
મહુ જીવ્યો તોએ થાક્યો નહિ તું, નહિ મરવા તૈયાર,
તૈયાર રહે મરણાધીન માનવી, પડશે તુજને માર!

મુએલા પાછળ ધામધુમ તથા જગત આગળ મોટાઈ.

અરે જરા તમ દેખીઓ રે, કેસે ઉઘે ગુર્જરવાસી! ટેક.
જીવત પિતાડો છાશ ન પાછ, ચોર ઘોર ઉપર દોહી ગો,
એસે કૌતુક બોતહી ચલતે, શોડ શોડ મેં કહું! અરે....
દુર્બળ બુઢીકો ચક્કી ફીરાઈ, જેસે તેલીકા બેલ,
હાડ પર તો ચમડી દેખો ચોર બેટા તો છેલમ છેલ! અરે....
માત પિતાં ઉપવાસી ગયે, ને મુએ પર બડી વાત,
શ્રાદ્ધમાં તો ખીર પકાવે, લાડુ ચોર દાળ ભાત! અરે....

પ્રાતઃમેં ભુખે સાયમેં ભુખે, નહિ જરા ખરદાસ,
મુખે પર તો ઝેરથી ખાલે, લેખે કોઆ વાસ. અરે....

ભિખ માગતે પિતા ગએ ને બેટા ખિલાવે નાત,
એસે ધનવાન તુમ થે તો, કયું ભિખ મંગાઈ કરજાત! અરે....

જનક જનકો લગાવે લાતો ને કુલ પધરાવે ગંગ,
પાચલ લોકો કરે પ્રશંસા, રંગ બેટાને રંગ! અરે....

મિત્ર હુમ્મી મુશ્ક પાવે તો, માલ, ધન લૂટ જાવે,
માખ જાચાંકુ ભુખે મારે, મિશનમાં મુકી આવે. અરે....

છોકરાં ધરનાં મુકે મિશનમાં, ઘેર સાધુ સંત જાવડાવે,
ધરના સંત તો જમે પર ઘેરે, તુરી પાસે શુણ જવડાવે! અરે....

મિસ્ત્રી ચમને પાછા હઠી જાય છે.

જમાનો તો બદલાયો—એ રાધ.

બોધકો આજ્ઞા દુરથી લાઇઓ નીચ વર્ણોની માંસ, (૨)

વન, મન, ધનથી, મહેનત લે છે,

સુમારો શો દેખાય? આડંબર ભારી

જનાયો કે કહેતાં કેમ જાય કહેવાયો કે!

પંથમાં પેત્રી નામ તો બદલ્યાં, વેશ વગી બહુ ભાસ, (૨)
પહેલાં પહેલાં તો ઠીકજ ચાલે,

આખર આવે જુની વાટ ! બહામાં એ
ખુબ જતાવે રે, લજ્જા તો જરા ન આવે રે.

હિંદુ પંથને અજગો કરીને ખ્રિસ્તીમાં ભળ્યા બહુ, (૨)
પેટનું ચાલ્યું ત્યાં સુધી ગાયું,

છવટ હતું તેજ કહું; શુભિએ ભારી
લડાવી રે સફળતા તોએ ન આવી રે.

બાધ બતાવી સાચ તણે કોઇ પેતે ચાલે જુઠ, (૨)
પ્રસંગ આવે મુક્તા નથી કાતરવાની મુંઠ;

જવાબ શો તમે હેશે રે
શીરે તો બોલે હેશે રે.

કાન લાલેરી દુઃખી કરે બહુ સાલસ ભોળા જન, (૨)
લકિતમાં તો બહારથી ચાલે,

માંહે તોફાની મન; કહેવો તને
સજ્જન કે દુરજન, ઠરાવ તું કરી જો તારે મન!

સુધારો તો બહારથી કીધો, અંદર પોલમપોલ, (૨)
બીજાએને બતાવવા માટે

જોરથી ઠોકે ઢાલ; અરે તારો કેવો
થાશે તોલ, જરા તું વિચાર કરીને બોલ!

ખહારથી દેખાય સાધુ જેવો માંહે વરૂ વિકાળ;
 શિકાર આવે ચુકતો નથી ભરવા મોટી કાળ;
 અરે વેશધારી કહેવાશે રે, લોકોમાં હલકા થાશે રે!

સાધતાં સુધી સીધો ચાલ્યો ન કાવે નાહો ખહાર, (૨)
 એવા નર તો આમ જોયા,
 અકસોસ તે માટે થાય; ખરે
 અપમાન તો થાશે રે, લોકોમાં આખરૂં બાશે રે!

વેશધારીને બે બોલ!

તું તો સમજ, સમજ, વેશધારી રે,
 થાશે લોકમાં હાંસી તો તારી રે! ટેક.
 સાખી.

ખિસ્તી કંઈક ઠીક કહે, ને કરવું દેખાય જો આધું,
 કરી ખતાવ્યા વગર એ તો, જેમ મુડદા આગળ ડાધું.
 બોલી બદલી, વેશ બદલ્યો, નામ ધરાવ્યાં મોટાં,
 અંદરખાને દાનત છુરી, કામ ખોટાં ને ખોટાં!
 બોલી ખતાવે ખીન્નએને, જાતે લેવા કે દેવા,
 ખહાર ભપકો ભારે દેખો, અંદર એવા ને એવા!
 હા જી, હા જી, મુખે બોલે, અંતર કોરૂં કટ,
 લેદ ન બાણે રાશિમંડળનો, તોય ટીપણું વાંચે ભટ!

જે કૃત્ય પર જેને ભાવ છે તે કરવાને તે આતુર હાય છે.

છપ્પો.

જે પર જેને ભાવ, આહો છે લા'વજ તેનો,
રાત્રે ઉઘની માંત્ર વિચારજ આવે એનો.
ખાતાં ન ભાવે અન્ન, મન લા'વ તા'દ્રજ આલે,
રસ્તો સવળો મુઠી, મારગ આવળો! ઝાલો!
ભાવના પ્રવાસે ફરે, વગર વા'ણુ ને ગાડીએ,
નહિજ્યાં ભાવના દાગનાં, તમાંતો અમથાં વાજાં વળાડીએ!

ગરબીઓ.

સાત વાર.

આદિતે ભગ્ને સુખદાઈ સમર્થ દેવા રે,
ઉદ્યમ મુકી દો આજ, લાભજ લેવા રે.
ત્રીએક તારો દેવ છે બહુ ભારે રે,
સમરી લે હૃદય માંત્ર તજને તારે રે.
સોમે સત્યો સંત સ્વર્ગે સીધાવે રે,
આ જળરી જગ જાંબળ, તે અટકાવે રે.
મંગળ મોટો દિન માની વા'લા રે,
કેઈ મનમાં કરજો ખોજ, જાણો ઠાલા રે!

યુધે વધારે યુદ્ધ થઈને શાળા રે,
 તમે ભાવે લજે ભગવાન, મુકી દો પહાણ રે.
 ગુફવારે પ્રભુના ગુણ ગાઓ ભાવે રે,
 ભક્તિમાં જેને ભાવ, નિંદ નવ આવે રે.
 શુક તો સારો વાર, તે ઉગારે રે,
 પશ્ચાતાપીને દેવ મરતાં તારે રે.
 શનિ તે સામે વાર આદિત આગળ રે,
 જે લજે નહિ ભગવાન તે તો પાગલ રે!

પંદર તિથિ.

પડવાની પડ પ્રીત ઘટમાં ભુલી રે — એ રાગ.
 પડવે સમરો પરમેશ સૌથી મોટા રે,
 તે વિષુ જે જે હેય દેવ, માનો ખોટા રે!
 બીજે તો પ્રભુ દેવ બળવંત રાજા રે,
 આપે છે સૌને સુખ, રાગ સાજા રે!
 ત્રીજે કરો તમે ખોજ તારણ લેવા રે,
 મૌત પછી ન સંતો ભાઈ, લેવા દેવા રે!
 ચોથે બની ચતુર ચાલો સીધા રે,
 તે માટે જગના નાથ, હુકમ દીધા રે!
 પાંચમે છોટા પાપ દીલનાં વા'લા રે,
 ભલે સાગર છે ભરપુર, ન બચા ઠાલા રે!

છઠે રમે છેતરવ થઈને રાદ્યા રે,
 બવાનું ખાલી હાથ, જુડી માયા રે!
 સાતમે સૌ સંતાપ ટાળે વા'લો રે,
 તમે ભાવે કરો ભજન, અમરાપુર મા'લો રે
 આઠમે મુકી મેલ મનનો ભારી રે,
 તમે ખરી કરોને ખોજ, વલોવો ન વારી રે!
 નોમે ધરોને નેક પ્રભુમાં સાન્ની રે,
 સમરથ ભજ્યા વિષુ ભાઈ, વાતજ કાચી રે.
 દસેમે દેવ દાતાર ઘડઘટ વ્યાપીરે,
 તને દીધો માનવ દેહ, જુદિ આપી રે!
 અગિઆરમે આગરા છોડ મનની મેલા રે,
 ફરી ફરી ન આવે ભવ, શું કહું ઘેલા રે!
 બારમે તારાં બાળ પાપ ના છાનાં રે,
 આતો કેવું મોટું અધેર, કરે તું તાનાં રે!
 તેરમે તજને નેર મન, કાયાનો રે,
 શું કરે ઝાઝું શમાન, રૂપ, દોલતનું રે!
 ચૌદમે તારી ચાલ ચોકળી કરજે રે,
 મુકીને ખોટાં કામ, બીક તું ધરજે રે!
 પંદરમે પુરો ચાંદ બેઈ આકાશે રે,
 ફરશે જે ચોકળું મન, સુખી થાશે રે!

નીતિ.

વાંઝી વા'લાની પાત્રડી - એ રાગ.

જગ સાગરમાં બેઠાં ચાલો રે,

જાણું ચાલે તોફાન, શાશ્વત સંતોષ રે !

હરી ચાલો તમે નેમથી રે,

પ્રભુમાં વહેલા થાવ, સર્વ સંતોષ રે !

આંખોને રાખજો કળબમાં રે,

મનને તો વારજો રોજ, સર્વ સંતોષ રે !

મન તો પેસે પાતાળમાં રે,

છાની વાટે બહુ જાણ, સર્વ સંતોષ રે !

છાનું તો આપણું કંઈ નથી રે,

પ્રભુજી બાણે દો ! સર્વ સંતોષ રે !

સોબત કરો તમે સચ્ચાની રે,

ખોટાને રાખો દુર ! સર્વ સંતોષ રે !

પાપીનો સંગ તમે છોડજો રે,

સાચ્ચાની સંગે જાવ ! સર્વ સંતોષ રે !

ઢોંગ, કપટ તમે મેલજો રે,

અંતરમાં સાચા થાવ ! સર્વ સંતોષ રે !

ખોટાઈ, મદ તમે મુકજો રે,

દાની છે સઘળું બાઈ ! સર્વ સંતોષ રે !

સાચા રહેજો વહેવારમાં રે,
 ઇમાન રાખજો એક. સર્વ સંતોજી રે !
 ખોટી દાનત તમે નવ ધરતા રે,
 મનડું તો રાખજો સાફ ! સર્વ સંતોજી રે !
 જોખનનો તોર તમે નવ ધરતા રે,
 કાલેજ મંદવાડ થાય ! સર્વ સંતોજી રે !
 હેતે લજો ભગવાનને રે,
 કર્તા હરતા એ આપ ! સર્વ સંતોજી રે !
 નીતિએ ચાલો ભાવથી રે,
 સદ્ગુણી સાચા થઈ ! સર્વ સંતોજી રે !
 સતે ચાલો નીનિ સાચવો રે,
 સ્વર્ગે તમારો વાસ ! સર્વ સંતોજી રે !

સંગત.

વરઘોડો, વરઘોડો, વાલમનો વરઘોડો રે.— એ રાગ.
 સંગ છોડો, સંગ છોડો, જોટાનો સંગ છોડો રે !
 જોટો તો બુદ્ધિ જોટી રે આપે,
 ધીમે ધીમે બગાડો ! જોટાનો....
 ગધાની પાસે ગાય જો બાંધો,
 બુકે નહિ પણ બડકે ! જોટાનો....

અમિની પાસે ધીને જો મુકો,	
ખજે નહિ પણ પીગજે.	ખોટાનો ...
બકરી જો ખાંધો વ્યાઘ્રની પાસે,	
પજે પજે મુકામ!	ખોટાનો ..
મંગ નીર લઈને દરિયામાં નાખો,	
પાસ બેસે એને ખારો!	ખોટાનો ...
મોખાની લેગી દાળ જો રાંધો,	
ભાત મટી ખીચડી થાયો!	ખોટાનો ..
રીસામણી તો હાથને સંગે,	
ઝટ કેવી ખીડાય!	ખોટાનો....
કોલસાના ઢગમાં હાથ જો ધાટો,	
મેશવાળો તત્કાળ!	ખોટાનો....
સંગે આવે ગુણ જાએ પણ સંગે,	
સંગ છે મોટી વાત!	ખોટાનો....

પ્રિસ્તનો જન્મ.

ધન્ય ગોકુળ ધન્ય ગામડાં રે.—એ રાગ.	
વધામણી શુભ વધામણી રે	
જન્મ્યો જગતનો રાય, સારી વધામણી રે!	
સીમમાં વસતા કોઈ ભરવાડ લોકે,	
મુક્યો સ્વર્ગીય પેગામ,	સારી....

“હાઉદ શહેરના તમેશા માંહે,
જન્મેયો આજ રાયા!”

સારી....

ફત વંદો આ સંદેશો રે,
આવ્યા ખીન્ન અગણિત.

સારી....

કરે અ.નંદ ને ગીત સૌ ગાએ,
“પ્રભુ મોટો પરમેશ,

સારી....

પ્રસન્ન જે બહુ માનવીઓમાં,
શાંતિ સધળે ઠાર!”

સારી....

સેનાઓ ફતની અઝોપ થઈ તવ,
ભરવાડ ગયા શહેર માંય.

સારી....

ધાસ શેયામાં બાળક દીકું,
પાસે વળી મા, બાપ!

સારી....

ભાવે લજીને પાછા એ વજ્યા,
ગયા પોતાને સુકામ.

સારી....

તારા કેડે કેડે માગીઓ આવ્યા,
ખોળતા ચહુદી રાયા!

સારી....

તારો લોપાયો રાજનગરમાં,
જઈ મળ્યા ભૂપતિ ઘેર!

સારી....

બતાવો રાજ ચહુદી કેરો,
હવે તારો અમ દેશ!

સારી....

હેરોદ થમક્યો વાત સુણીને,

આખું નગર તે સાથ!

સારી....

મહેલ મારામાં જન્મેલ ન કોઈ,

સોધી આપો સમાચાર!

સારી....

પથે નીકળ્યા માગી રે લોકો,

તારો અગાઉની પેઠ!

સારી....

તારો જઈ થાક્યો તબેલા ઉપર,

મુતેલો જ્યાં જગલાણુ!

સારી....

નમન કરીને નજરાણાં દીધાં,

સેતુ, લોખાન ને બોળ!

સારી....

ફૂટે ચેતાવ્યા માગી લોકોને,

નવે જાતા હેરોદ પાસ.

સારી....

વાટ જોઈને હેરોદ થાક્યો,

ચાલ્યા ન પાછા નરેશ.

સારી....

અનથ કીધો હેરોદ રાયે,

જીવ્યો ગયો ઇસુ બાળ!

સારી....

ઈસુ યાકુબના કુવા પાસે.

ખરા લોહાડું મારું દાતડું રે લોલ - એ રાગ.

વાટે જતાં ઇસુ આવ્યો રે લોલ, પાણી ભરે પનિહાર,
જીવન વારી દાતા ઇસુ આવ્યો રે લોલ.

સમરૂની વંશની નારી રે લોલ, ભરે કુવા કાંઠે નીર,
જીવન વારી દાતા ઇસુ આવ્યો રે લોલ.

નિજ મુખેથી પ્રભુ બોલ્યો રે લોલ, પાને પાણી ઓંખાઈ,
જીવન વારી દાતા ઇસુ આવ્યો રે લોલ.

જાતે ચહુદી તું આદમી રે લોલ, પાણી માગે છે કેમ ?
આ તો નથી પાણી તારા દાવનું રે લોલ.

આ રે કુવાનું પાણી રે લોલ, તરસાવે વારંવાર,
હું તો જીવન વારી આપું જીવતું રે લોલ.

નારી વદ્ધી હવે જોરથી રે લોલ, દોરી લોટો નથી પાસ,
જીવન વારી લાવે તું કેમે કરી રે લોલ.

તો વારે ત્રાતા બોલ્યો રે લોલ, જીવન વારી મુજ પાસ,
હું તો જીવન વારી આપું જીવનું રે લોલ.

પીવે વારી જેહ જીવતું રે લોલ, તરસે નહિ કેા કાળ,
એવું જીવન વારી આપું જીવનું રે લોલ.

નારી બોલી હવે હરખથી રે લોલ, આપોને તે પાણી આપ;
હું તો જીવન વારી માથું જીવતું રે લોલ.

મધુ ઇસુએ જણાવ્યાં રે લોલ, ગુપ્ત કરેલાં પાપ,

આ તો જીવન વારી જોયું જીવતું રે લોલ,

શરમને લીધે ગર્ક થઈ રે લોલ, નારી પેટી આ વાર,

એણે જીવન વારી જોયું જીવતું રે લોલ.

જાણું ન જાણું તું દેવ છે રે લોલ, એવી ભાસે મને વાત,

તે તો જીવન વારી આપ્યું જીવતું રે લોલ,

જીવન વારી જેણે આપ્યું, તરસે નહિ કે વાર,

જીવન આપવા આવ્યો, જીવનદાતા તારનાર!

પીવો નાહો તેજ વારીમાં રે લોલ, ખતે કરોને સેવ,

જીવન વારી દાતા ઇસુ આવ્યો રે લોલ.

વિવાહની ગરબી.

કેસરીયા વનમાં રે જાયો છે - એ રાગ.

આ વિવાહ મેઘમનો રે કહેવો છે,

માંહે ગાડું વસે છે દુઃખ રે દોષજ દેવો છે !

ગાતાનો સંભવદા રે કાણો છે,

એની સગાઈ હુડી સાથે રે, જોડું જોઈ લોને !

સગાઈ તો કીધી રે સંભવાની,

પેલા માનદાસીઆને ઘેર રે, વેવાઈ વણઝારા !

બેલ બાંધ્યો રે બાસઠનો,

પેલું બાણું સાડા અરાડ રે, નાણું બેઈ લેવો !

બન આવી રે બારસની,

પેલા ગોળના પાણીમાં દોઢ રે, અઘડો બમ્થો !

કંઈ સામઘયું ચાલ્યું રે માંડવડે,

પેલા તુરીના તુલ્યા તંગ રે, ઢોલકું ઠોકીને !

બન બેઠી રે જમવાને,

પેલા મોટાને મુક્યા ટાળી રે, ઠોખરાં ખુટે છે !

કંઈ ચોરી તે માંડી રે સવારમાં,

પેલો ધામોટીયો ધમાઈ જાય રે પેસા લેવાને !

વરજમણનો વારો રે આવીયો,

વરને તો પુર્યો ઘર માંચ રે, એક બે લેવાને !

બન પેઠી સવારથી રે ઘરમાં,

તમે પાકી તો જાણુજો કેદ રે, નાણું બે છુટે નહિ !

કંઈ બાણું તો માંડયું રે દસ વાગે,

પેલા ટકામાં, તાણા તાણુ રે, ભગતો ગભરાય છે !

બાણું તો સમજ્યા રે જોરખળે,

પેલા જાડવામાં પડ્યો લઠ રે, હવે તે ઠેમ કરવું !

માંડવડો વધાવ્યો રે સાત અડધે,

પેલા બેનારા વાહવા ગાય રે, વિવાહ તો જખરો ભાઈ

ભાગળ તો ઘણેરી રે ભારે થઇ,
 પેલી કાથળીમાં ન રહ્યું કાંઇ રે, ઉછીના માગે છે !
 પાંચ વીસું ને પંદરનો આ વિવાહ,
 ઢેડવાડામાં જેજેકાર રે, સૌડો ખોલે છે !
 ખાટલી તો પહેલી રે આવી ભાઈ,
 તે પાછી કાઢી ધાનદાસે રે, વિવાહ તો બગડ્યો છે !
 કંઈ વંટ ભરાયો રે ભગતાને,
 એતો નીચું ધાલી દેર જાય રે, લોટામાં ફેંચેલી !
 બાર વરસે તો આણું રે કહેવા જ્યા,
 ત્યાં તો ધડો ન હરે કોઈ રે, સ્વાસો માગે છે !
 કંઈ કરવી હવે તો રે શરંગતી,
 ભગતો માગે રજાર રે ગજબ જોઈ લેને !
 પંચ ટોળે થયું છે રે સીમાડે,
 નવસોની કરી ભાંજગડ રે, મુલવણું ભારે ભાઈ !
 ભગતાને તો આખ્યા રે સાતજ સો,
 પેલા બસે પંચાતીયા ખાય રે, ધંધો આ જોઈ લેને !
 કંઈ વીસે પરણતા રે બાપદાદા,
 આતો હજારનો આંકડો થાય રે, ઉપર પણ ચાલે છે !
 અરે જોઈ તપાસીને ચાલજો,
 નાં હેતા નસીબને દોષ રે, મુલવણું ખોટું છે !

ગોડળ આઠમનો દાઢમાડ

જમાનો તો બદલાયો—એ રામ

દા'ડો આઠમનો આવ્યો રે, કુલાણીને મૂળ એ લાગ્યો રે! (૨) ટેક.

આઠ દહાડા આગળથી મેં કરવા માંડ્યો'તો ઠાઠ, (૨)

શોભે એવાં નવાં લુગડાં કાળે, ગયો કાપડીઆને હાટા! દા'ડો....

છેલ થઈને કરવાની સાડ, લીધુંજ ધોતીયું એક, (૨)

તેની સાથે નવું ડગલું જોઈએ, એવો મનમાં ટેકા દા'ડો....

છોટ સારીતું ખમીસ કરાવ્યું, પહેરવા સાડ એક, (૨)

ઉપર તેની વાસ્કોટ શોભે, એવો કયો વિવેક! દા'ડો ...

વચ્ચે હવે લાઈએ ધારણ કીધાં, મેળામાં જવાની કાંજ, (૨)

ઠાલામાલા તો ત્યાં નજવાએ, પૈસા પણ જોઈએ આજ! દા'ડો....

ગજવામાં લાઈએ પૈસા ઘાલ્યા, મરોડનો નહિ પાર, (૨)

અતે તો તારે જાણી લેવું, થવાનો તું તો શુવાર! દા'ડો....

રસ્તે ચાલે છે મસ થઈને, મુજ સમાન નહિ કોઈ, (૨)

વિચાર કરીને ધ્યાન ધરી જો, હજારો સોરા હોય! દા'ડો....

ગજવામાંના પૈસા શોધે છે, નીકળવાનો માગ; (૨)

ધુતારીઓને આજે મળ્યો છે, લાઈ મારા સારો ભાગ! દા'ડો....

એક દમડીનું ફૂલ લાવીને, ખોસે છે તુજ કાન, (૨)
મગનલાલ તો ફુલાઈ ગયા છે, નહોય જાણે શાન! દા'ડો....

ફૂલ ખેતરું મને છેલ દેખાને, મનમાં હશે કંઈ હામ, (૨)
મોટાઈમાં જાઈએ મૂખ ખનીને, આપી દીધું બહુ દામ! દા'ડો....

મોડા પૈસે બાંધ રીઝતી નથી, મોઢું કરે છે એ ઢીલું, (૨)
એતેતમે શી વાત કરો છો, મોંજોઈ કર્યું છે મેં ટીલું! દા'ડો....

એકે તોરો મુક્યો બીજાએ મુક્યો, તોરાનો નવ રહ્યો પાર, (૨)
હવે તો જાઈ પાસે પૈસા નથી, માટે થયા લાચાર! દા'ડો....

નાણું તો વળી કાલે મળશે, ટાણું કરશે વાર, (૨)
માટે શું મારી આખર જાણે, પૈસા લીધા ત્યાં ઉધાર! દા'ડો....

ઢોઢ એ રૂપીઆ ઉડી ગયા, માટે ઘેર જવાનું મન, (૨)
જતાં તો જાઈ ટટાર હતું, આવતાં ઢીલુંઢળ તન! દા'ડો....

પૈસા જાણે પૈસા ઉડાવે, તેને તો શું કહું, (૨)
હાંનીના લઈને ઉડાવવા ખેસે, એવા પણ છે બહુ! દા'ડો...

પરમાઈમાં વાપરો પૈસા, આપે! ગરિબોને દાન! (૨)
માન ખોટું તમે જવા દોને, પ્રભુ આગળ બહોરી લો માન! દા'ડો....

છપનીઓ (દુકાળ).

પ્રભુ મારી આંખો વાણી રે,
આકાશેથી મોકલો પાણી રે !

ટેક.

સંવત સાલ છપનની માંહે ઉતર્યા નહિ મેઘરાય,
દુનિયા ત્યારે ઠોઠવા લાગી, દા'ડા તે કેમના બય ! પ્રભુ....
વાવણાં છીધાં મેહ ન આવ્યો અનાજ ઉજું સુંકાય,
ચિંતા તો સૌ જીવને લાગી કેમનું હવે થાય ! પ્રભુ....
અજ વીના તો માણસ મરે ને ઘાસ વીના ઠારઢાંક,
સોટી પ્રભુ તમે મારવા માંડી કેમનો કાઢીએ વાંક ! પ્રભુ....
કોઠીમાંહનું તે ખાઈજ નાખ્યું ને હાંણામાં નવ રહ્યો કણ,
અનાજ જેના ઘરમાં ન ખુટે તે લાવી ખાએ મણ મણ પ્રભુ....
ભેંસો વેચી બળદ વેચ્યા, દાગીના સોંધા બય,
એટલેથી તો પાર ન આવ્યો, નળિયાં વેચી ખાય ! પ્રભુ....
કુહાડી વેચી કોદાળી વેચી ને વેચ્યાં ઘરનાં કમાડ,
છપનીઆનો સાટકો ભારે, રઝળી ગયાં બહુ લાડ ! પ્રભુ....
ભાડેજમાં તો સંઘ ભરાયે લેવાની કાળે ગોસ,
પૈસે જે પૈસે ટોપડો મળે, નથી રહ્યો હોસકોસ ! પ્રભુ....
સરકારે તો તગાવી આપી, કાંસ ખોદાવ્યા, તળાવ;
ગરીબ ગરબાંને દાણા આપી; સારો કર્યો નલાવ ! પ્રભુ...

[મિથનોએ બહુ અનાજ આપ્યું, કપડને વળી લિખ;
 છપના ભાઈએ મોટા મોટાને જખરી દીધી શીખ ! પ્રભુ....
 છોકરાં જૈયાં ફેંકી દઇને જીવ જીવાય ત્યાં જાય,
 મોટા મોટા તો મરોડ મુકી નીચું ઘાલી માગી ખાય ! પ્રભુ...
 અચ્છર થાએ તો છોકરું મળે ને દોઢ બે રૂપીએ ઢાર,
 સંવત સાલ છપનની માંહે, ઉતર્યો જગનો તોર ! પ્રભુ...
 દુઃખ પડ્યું જે માનવીને તે લખતાં લખ્યું નવ જાય,
 છપના જેવાં જે વરસા આવે તો જગનું તે શું થાય ! પ્રભુ...
 પ્રભુ કરો તે શીર હિપર છે, ન આધું પાછું તેમાં થાય,
 પામર જીવ અમે અજ્ઞ કરીએ, મોકલો સદા મેઘરાય ! પ્રભુ ...

મનને ઉપદેશ.

મન તને શું રે કહું થેકું, જીને આ પ્રભુ લ જન સહેકું ! ટેક.
 તોફાની મન તને શું રે કહું,
 આ ભક્તિ તને નવ ભાવે,
 મિઠાઈ, મેઘા ભક્તિમાં મેલી,
 તું કરવાં ચીજડાં ચાવે ! મન....
 ભક્તિ તને નવ ભાવે મૂખા,
 શો છંદ ખીજે રે તુંને લાગ્યો,
 એક વખત તો આવે આવે,
 તને મનખાદેહ નહિ મળે માચ્યો ! મન....

કહેવું તો મીઠું ખાંડ સરીખું,
 કરવું કઠણ તને લાગે,
 કહેતાં તો જીભ જખરી ચાલે,
 પણ કરવે તું આઘોજ ભાગે ! મન....

લચકા ધાનની તું લડાઈ લડે,
 અને યુક્તિ, પ્રપંચ ઝાઝા,
 પ્રભુના નામથી પાછો નાસે છે,
 કેમ રહેશે તારી માઝા ! મન....

પૈસા સાટે તું બદલે આકીન,
 જેમ બદલે ભવાયો વેશ,
 મન તો હજી ભાઈ ઢાંગી ને ઢાંગી,
 તારે માથે ધોળા તોચે કેશ ! મન....

જુવાન નર નારીને શિખામણ

તું તો સમજ, સમજ

ભાઈ મારા રે, તારા દેખાય ઢંગ તો નહારા રે,

* બાઈ મારી રે, તારી દેખાય આંહી તો નહારી રે,

તું તો આંહી છે નીચું નિહાળી રે;

તારી દાનત બળી છે તોએ કાળી રે! ટેક.

સાખી

જોબનના જોરમાં ઘેલો આંહી, આંખો તારી ફાટી,

સમજ ગાંડા શાણો બની, તારી જુવાની તો થશે માટી રે! તું તો.

સેથો પાડે તું અવળી ઘલે, અને નાડો નાખે વાંકી,

વિચાર કરજે મન વિષે, ઉપર પ્રભુ રહ્યા છે તાકી રે! તું તો.

આંખો તારીમાં કામ રમે અને દ્રષ્ટિ પાપી આઝી,

મન નથી મુકામે ધડી: કેમ પ્રભુજી રહેશે રાજી રે! તું તો.

નેચુ મારીને મન હરે, ને નેવર જોરે વળાડે,

પ્રીત નહિ જોડે શાખી, જોડે સુતેલો નરજી ગાડે રે! * તું તો.

મેથ આંજી ટીલી ચેડે, શયુગાર ઠખાને ચિત્ત હરવા,

પ્રીત પ્રેમે મેળ રહેલ, જાણવે ન જો તીર ભરવા રે! તું તો.

લોકે લલનનીં વ્રાજ કાઢે, ઘુંઘટમાં જુએ ધ્યાનધારી,
 આંખો જેનીમાં સાપોલીયાં રમે, જાણો ભુંડી બહુ નારી રે! તું તો.
 ઘરમાં સૌને તોળા પોકરાવે, ને બહાર બકરી લાળી,
 ૬ પરાંમાં આગળ ખાંડે જેવી, અંદર નાગણ ઝેરવાળી રે! તું તો.
 સાસુ સસરાને લેખવે નહિ, ને પરણ્યાને ગુલામ બનાવે,
 શીખ હે શખાણી બીજાંને, ઘરનાંને દોરીએ નચાવે રે! તું તો.
 કામકાજમાં જીવ ન રાખે, ને ઘેર ઘેર ફરવા જાય;
 ઘરની વેલા સમજે નહિ, ને ઘરેણાં માટે રીસાય રે! તું તો.
 ૪ ચીર પહેરે ને શણગાર સજે, અંતર રાખજો સાફ,
 સતજી આસો નર નારી, ગુનો કેમ થાશે માફ રે! તું તો.

જુગાર, નિશા

જેમ સ્ત્રી જન્મતના ખાવા, ધર્માં ભેખ પૂતીને ખાવા - એ રામ.

મૂખો જુગારનો જોગી, સઘળા લોગ તથો લોગી ! કેક.

કામ ધંધામાં જોનું મન ન બેસે ને ઉચ્ચાટ દિવસ ને રાતે,
પૈસા ખીજના પરાવવા માટે યુક્તિ રચે બહુ વાતે ! મૂખો.
નેળીયાં, નવેળાં ઘાળે દી સેવે બાળમાં બેસી જાવા,
પ્રમાણિક ધંધો મુકી દઇને ખોળે હરામનું ખાવા ! મૂખો.
આળસુ થઇને સુખે આળોટે, શિકાર તો કોકનો કરવા,
લહેપત લાગી જેને જુગારબાળની નથી જો ધરની પરવા ! મૂખો.
નાણું જાયે ત્યારે ધુલુ ઉઠે અને આવે ત્યારે કાખલી કુટે,
બાળ હારે ત્યારે થાએ બળાપો, નવી આશાએ નાણું છુટે ! મૂખો.
ઘરની ત્રિયા ઘેર વાટ જુએ જે બાળરાવ ક્યારે આવે,
હાય હાય કરીને કંકાસ કરે ત્યારે પૈસા આપી રીઝાવે ! મૂખો.
જુગારી, કેશી સાથ પાનું પડયું તે નારીને પણ અફસોસ,
કુબુદ્ધિ સુઝી ઘરના ધણીને તેમાં નસીબનો શો દોષ ! મૂખો.
જુગાર રમતાં મેવા મિડાઈ વળી દારૂ દુકાને જાય,
ગરથ ગાંઠનો ખોઈને આવે ઘરમાં ધમાધમ થાય ! મૂખો.
ઘોરી કરે તે છીનાળું શીખે જુગારી શાળ પણ ખુએ,
જંગ ના કરશે છાકટા, જુગારીનો, ઇસાસ વેગળો જુએ ! મૂખો.

પરમેશ્વર વિના કાણ બેલી

૫૬

સાહેબ વિના કાણ બેલી રે મનવા, તને શું રે કહું સમજાવી ટેક.

જનાદિ કાળથી અનંત કાળ લગ, સર્વવ્યાપી દેવ ન્યારો,
શરણ મુકીને સર્વ સમર્થનું, જોટાં ફાંફાં શું મારો! સાહેબ.

જહ, જંગમનો માલીક સાચો, છોરી શું એનો બાનો,
પહાડ, પાણી ને દેવ બનાવી, અવર કેને રીદ માનો! સાહેબ.

વગર માગ્યો તુંને દેહ દીધો, જેની જીવનદોરી એની પાસે,
મોત હોગરવા, ઝાઝું જીવવા, ખીજ પાસ શું નાસે! સાહેબ.

મતાવો બળીયો પ્રભુથી ખીજો, જેની પાસ તો જઈએ!
દુઃખ, હારિદ્ર નિવારણ કરવા અવર કેને તે કહીએ! સાહેબ.

અકળ રામતનો એ રમનારો; કળ્યો કોથી નવ જાએ,
માથાકુટ છો કરે માનવી, ધાર્યું ધણીનું થાએ! સાહેબ.

પાર ન પામો પરમેશ્વરનો, હાથ ધરે ન અપલાએ,
કરી માચના પ્રાણી ધણી વાતે ગલરાએ! સાહેબ.

જગતનો અંત તથા ફેંસલો.

રામ — સારંગ.

જગત અંતનો, વાર તિથિ તે પ્રજ્ઞએ સુમ રાખી છે,
માનવજાતની બાજુ રાડ અગમ નિશાની બાખી છે !

૧ અંત થવાની આગળ જો જો જુદા પ્રિયત બહુ થાશે,
હજે, બજે ને કુતે કરી તે લલાઓને બુલાવશે !

૨ ભરદ્વાજ, ગમડા, મુદ્દ સમાચાર કાને બહુ સંભળાશે,
પ્રજા પ્રજાની, રાજ રાજની વિરુદ્ધ બાજાં થાશે !

૩ કાશ્યપ મરકી ને દુકાળ, ધરતીકંપ પણ થાશે,
એ બધાં તો આરંભ દુઃખનો, હજી ઘણું બહુ થાશે !

૪ પ્રજા સુવાણી આદે દિશામાં પ્રગટ ન્યારે થઈ હશે,
સૂર્ય, ચંદ્ર અધકારરૂપ બનશે, અજવાળું અટકશે !

૫ ગગન મંડળથી તારા પડશે, આકાશ પાયા હલવાશે,
સમુદ્ર હલ પોતાની ઓળંગશે, જગત ઘણું અકળાશે !

૬ મહા મહિમામાં દેખાશે ઇસુ વાદળ થોડે અન્વાર,
મુસ ખાન પણ સાથે ફરકે, ફૂલ સેના અપાર !

- ૭ મોકલશે ફૂતો ચારે ખુટમાં તેઓ સ્વર્ગીયાં વગાડશે,
પસંદ કરેલાને એક છોડાથી બીજા સુખી જગાડશે.
- ૮ સકળ જગત ત્યાં લેજો મગશે ગાદી આબુગાબુ,
બુડામાંથી દેવ નેખું પાડશે, લંબુ હરો જે વાંકું!
- ૯ જલને ફેંસલો કહો જાણવાવશે, મુજ પિનાના સેવક બને,
જગ આરંભથી સુજેલા રાજમાં સદા સુખી તમ થાઓ!
- ૧૦ કેમકે જૂળ, તરસમાં મને સંતોરશે, અઘ્યાગત મને પાણી,
નાજો ત્યારે મને વસ દીધું, માંદો ત્યારે જીવો!
- ૧૧ કયા કરી તમે મારી ઉપર, ગરજ મારી તમે લાગી,
મારા રાજમાં ખોટ નથી કાંઈ, આપુ તમેજી વાળી!
- ૧૨ ન્યાયી જનો તવ ખોલી ઉડશે ક્યારે અમે એ તને દીધું?
મહેર અતિ આ કરી તમે તો, અમને ફાગટ દીધું!
- ૧૩ ગરીબ જનોને મુજ નામે દીધું એ જમા તમારે પાતે,
દેવાદાર છું તમ તણે હું, વાળી આપવા માટે!

- ૧૪ કહેશે પછી ડાબી ગમનાને સદા નરકમાં જાઓ,
 નથી ઓળખતો તમને હું તો, મુજ આંખો આગળથી જાઓ!
- ૧૫ કેમકે ભુખ તરસમાં નવ સંતોષ્યો, અભ્યાગત મને નવ પાત્ર્યો,
 નાગો ત્યારે નવ વજ દીધું, માંદો મને ન જવાડ્યો!
- ૧૬ બૂખ્યો, તરસ્યો, અભ્યાગત દેખી મળ્યો તને નવ ક્યારે,
 કંકળી ઉઠી ભુંડા કહેશે પ્રભુ દેવને ત્યારે!
- ૧૭ જવાળ પ્રભુ તવ એવો દેશે, દીધું ન ગરીબ જનોને,
 એજ કર્યું છે તમે મુજને, ક્યાંથી આપું તમોને!
- ૧૮ સાર આમાંથી એવો તો નીકળે, કરીએ જે કંઈ હાથે,
 અંતકાળે તો આવે જાઇઓ જો જો આપણી સાથે!

પામર પ્રાણી ભજન કર.

૫૬.

પ્રભુ ભજયાનું આ ટાણું રે જીવડા નહિતો બેસે કંઈનાણું ! ટેક.
 મોહની બળમાં શુ ચવાઈ ગયે, તને ‘મારું તારું’ બહુ વાતે,
 ઘરજંબળમાં ઘવાઈ બેઠો, અધ્યા સુઝ ન પડે દિન રાતે ! પ્રભુ.
 ભજનમાં તને ભાવ નથી, અધ્યા ડાચાકુટમાં શૂરો,
 પર નિંદા ને તરકટબાજીમાં શું જામી રહ્યો છે પુરો ! પ્રભુ.
 ટોળે બેસીને તું કરે ખોદણી અધ્યા ‘આને પેલાને’ શું કરવું,
 ઘરનું ખાઈને ખોટી થાવું, પાપે પેટ શું ભરવું ! પ્રભુ.
 કુથલી કરતાં જરા નવ થાકે ને ભજન પડે તને ભારે,
 પ્રભુ ભજનમાં આગસ તુંજને ઉઘથી ડાલાં મારે ! પ્રભુ.
 અવસર હાથ આવેલો ખોચે પસ્તાવો તુંને થાશે,
 પ્રભુ નામમાં ભાવે રહેતાં દારિદ્ર દુઃખ સૌ બાશે ! પ્રભુ.

ભાધ્યેને ચેતવણી.

જેમ કો જગતના બાળ— એ રાગ.

કરજો સુધારો સંતો ભાધ્યે નિત્ય દોડે મં હંસી થાય ! ટેક.

એસે ભજનમાં ભાવ ધરને વળી ચાલે દેખાય જે ચોર,
અજવાળું ઘરમાં દેવો દે છે પા તળે અધારે ચોર ! કરજો.

મધુર વાણીએ ગીતો ગાયે ૨ ને ભાષણ બીજાને સંભળાવે,
જાતે કરે ન જરા એમાંનું એ તો જૂઠા બાલો લેખાયો ! કરજો.

લકત બનીને એસે ભજનમાં ને મનને જરા નવ વારે,
એને તો લકત કેમ કહીશો, એ તો બગલો પાળીને ચારે ! કરજો.

સીધું તો ચાલવું કઠણ પરશે અને ગાડ તો સહેલું સટ,
થઈનો લાડુ તો ચાવવો પડે પર્લ દંશ તો ઉતરે અટ ! કરજો.

સાંભળતાં સુધી સીધો રહે પછી જાણે આગળનો સંગ
મુંજ ડબોળ્યો આજો દી જળમાં, સંજો તો તંગનો તંગ ! કરજો.

સુધરવા માંડો હળવે હળવે અને અંદરના ભાવને વારો
એમ નહિ તો શાણુ સંતો ભાધ્યે, મરો ઉજાગરે ને મારો ! કરજો.

સદા પ્રભુને મહિમા.

સમાપ્ત.

